

Załącznik do uchwały nr VI/34/15  
Rady Gminy Regnów  
z dnia 22 kwietnia 2015 r.

# **Strategia Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020**

*Regnów 2014*

*Dokument opracowany przez:*

**PPUH „BaSz” mgr inż. Bartosz Szymusik  
26-200 Końskie ul. Polna 72  
tel./fax: 41 372 49 75  
e-mail: basz@post.pl**

*przy współpracy:*

**Urzędu Gminy w Regnowie**

## Spis treści

<b>WSTĘP</b> .....	<b>5</b>
<b>CZEŚĆ I</b> .....	<b>7</b>
<b>DIAGNOZA STANU AKTUALNEGO GMINY REGNÓW</b> .....	<b>7</b>
1. Ogólna charakterystyka Gminy Regnów.....	7
1.1. Położenie administracyjne gminy.....	7
1.2. Rys historyczny.....	8
1.3. Funkcjonowanie Gminy Regnów.....	8
1.3.1. Organizacja i władze Gminy.....	8
1.3.2. Jednostki organizacyjne Gminy.....	9
1.3.3. Działalność Samorządu Gminy Regnów w latach 2009-2013.....	9
2. Charakterystyka sfery społecznej.....	12
2.1. Sytuacja demograficzna.....	12
2.2. Gospodarstwa domowe i źródła ich utrzymania.....	16
2.3. Zatrudnienie i rynek pracy.....	17
2.4. Problemy społeczne.....	18
2.5. Mieszkalnictwo.....	19
2.6. Infrastruktura społeczna.....	21
2.6.1. Oświata.....	21
2.6.2. Ochrona zdrowia.....	22
2.6.3. Pomoc społeczna.....	23
2.6.4. Bezpieczeństwo publiczne.....	24
2.6.5. Kultura i dziedzictwo kulturowe.....	25
2.6.6. Sport, rekreacja i turystyka.....	26
2.7. Aktywność społeczna.....	27
3. Charakterystyka infrastruktury technicznej.....	28
3.1. Infrastruktura transportowa i komunikacyjna.....	28
3.2. Gospodarka wodno-kanalizacyjna.....	28
3.3. Gospodarka odpadami.....	30
3.4. Zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.....	31
4. Charakterystyka sfery gospodarczej.....	32
4.1. Aktywność gospodarcza.....	32
4.2. Rolnictwo.....	33
4.3. Leśnictwo.....	35
4.4. Przemysł, produkcja i handel.....	36
5. Charakterystyka środowiska przyrodniczego.....	36
5.1. Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia i geologia.....	36
5.2. Warunki klimatyczne.....	37
5.3. Hydrologia.....	38
5.3.1. Wody podziemne.....	38
5.3.2. Wody powierzchniowe.....	38
5.4. Ochrona przyrody.....	38
6. Zagospodarowanie przestrzenne.....	39
6.1. Obowiązujące w gminie dokumenty zagospodarowania przestrzennego.....	39
6.2. Uwarunkowania zagospodarowania.....	40
<b>CZEŚĆ II</b> .....	<b>42</b>
<b>PLANOWANIE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY REGNÓW</b> .....	<b>42</b>
1. Identyfikacja problemów i szans rozwoju Gminy Regnów.....	42

---

1.1. Analiza SWOT.....	42
1.2. Założenia ogólne do „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014- 2020”.....	47
2. Wizja Gminy Regnów .....	47
3. Plan strategiczny dla Gminy Regnów na lata 2014-2020.....	48
3.1. Obszary priorytetowe i cele rozwoju Gminy Regnów .....	48
3.2. Plan działań Gminy Regnów .....	51
3.2.1. Harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych .....	55
3.2.2. Powiązanie „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020” z dokumentami wyższych szczebli .....	56
4. Uwarunkowania realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020”.....	60
4.1. Wdrażanie „Strategii ...” .....	60
4.2. Komunikacja społeczna .....	61
4.3. Finansowanie zadań „Strategii ...” .....	61
4.4. Monitorowanie i ewaluacja „Strategii ...” .....	63
4.5. Wskaźniki realizacji zadań „Strategii ...” .....	64
<b>WSKAŹNIKI REALIZACJI ZADAŃ UJĘTYCH W „STRATEGII ROZWOJU GMINY REGNÓW NA LATA 2014-2020” PRZEDSTAWIONO W PODZIALE NA CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE ORAZ NA POSZCZEGÓLNE SEGMENTY DZIAŁAŃ.....</b>	<b>64</b>
<b>BIBLIOGRAFIA .....</b>	<b>66</b>
<b>SPIS TABEL.....</b>	<b>66</b>
<b>SPIS WYKRESÓW .....</b>	<b>67</b>

## Wstęp

"Strategia Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020" z założenia jest dokumentem definiującym wieloletnie cele i uwarunkowania rozwoju gminy z uwzględnieniem wewnętrznych i zewnętrznych czynników o charakterze terytorialnym, społecznym i gospodarczym w ujęciu długoterminowym.

„Strategia ...” jest kluczowym elementem planowania rozwoju lokalnego. Stanowi ona punkt wyjścia dla aktywności samorządu. Powstała ona nie tylko dla władz lokalnych ale również dla mieszkańców Gminy Regnów.

Istotą „Strategii ...” jest wyznaczenie głównych, najważniejszych kierunków działań i opisanie sposobu ich realizacji. W sformułowanej misji oraz wizji, dokument określa strategiczne kierunki rozwoju gminy w określonej perspektywie czasowej. Umożliwia efektywne gospodarowanie własnymi, ograniczonymi zasobami, do których należą: zasoby ludzkie i ich kondycja, stan infrastruktury społecznej i technicznej, stopień rozwoju gospodarczego i zagospodarowania przestrzeni, ale też środki finansowe.

Prace związane z aktualizacją „Strategii ...” rozpoczęły się w lutym 2014 r. z inicjatywy władz lokalnych. Konieczność aktualizacji „Strategii ...” wynika z nieustannie zmieniających się warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego, które wymagają wprowadzenia nowego spojrzenia na zasoby, jakimi gmina dysponuje oraz gospodarowania nimi w taki sposób, aby zapewnić możliwie najszybszy i największy rozwój gminy, wpisując jednocześnie najbardziej istotne trendy w koncepcję wypracowaną na wyższych szczeblach zarządzania rozwojem. Przyjęty w „Strategii ...” program działania jest spójny z kierunkami rozwoju wyznaczonymi w obowiązujących dokumentach strategicznych wyższego szczebla.

Opracowanie "Strategii ..." jest warunkiem koniecznym z uwagi na fakt, że gmina zamierza ubiegać się o pozabudżetowe środki pomocowe, w tym środki z funduszy Unii Europejskiej. Inną przesłanką opracowania niniejszego dokumentu jest potrzeba przyspieszenia rozwoju społeczno- gospodarczego wchodzących w skład gminy miejscowości, poprzez podejmowanie nowych wyzwań i konsekwentną realizację zaplanowanych działań. Realizacja zapisów "Strategii..." powinna przyczynić się do wzrostu atrakcyjności życia społeczno-gospodarczego i kulturalnego, aktywizować lokalną społeczność a także zwiększać poczucie tożsamości z miejscem, w którym zamieszkuje, uczy się i gospodaruje.

„Strategia ...” jest dokumentem planistycznym, który z jednej strony stanowi diagnozę sytuacji społeczno – gospodarczej gminy, określa jej słabości i atuty, natomiast z drugiej strony jest zbiorem jasno sprecyzowanych potrzeb i wynikających z nich kierunków działania, które mogą spowodować rozwój gminy, co w efekcie przełoży się na wzrost poziomu życia lokalnej społeczności. Reasumując, jest to dokument informujący o najważniejszych problemach gminy oraz sposobach ich rozwiązania w postaci określenia konkretnych zadań do wykonania.

„Strategia..." jest również cennym źródłem informacji dla potencjalnych inwestorów, gdyż informuje o planowanych kierunkach rozwoju danego obszaru.

Założono, że „Strategia ...” będzie dokumentem średniookresowym a okres jej realizacji przypadnie na lata 2014-2020. Taki horyzont czasowy jest zgodny z zaleceniami planistycznymi oraz pozwala na dostosowanie strategii do wymogów wynikających z obowiązującej perspektywy finansowej Unii Europejskiej określonej na lata 2014-2020.

„Strategia ...” jest efektem połączenia ustaleń sesji planowania strategicznego, prac warsztatowych oraz zapisów obowiązujących dokumentów gminnych, powiatowych, wojewódzkich. Przed przystąpieniem do opracowania niniejszego dokumentu starano się w jak największym stopniu poznać gminę i jej otoczenie, zrozumieć zachodzące procesy.

Szczególny nacisk położony został na identyfikację problemów, potrzeb i oczekiwań mieszkańców Gminy Regnów.

„Strategia ...” składa się z dwóch zasadniczych części:

- **Część I** – na podstawie dostępnych danych statystycznych, informacji pozyskanych z Urzędu Gminy Regnów oraz obowiązujących dokumentów strategicznych, przedstawiono stan aktualny gminy. Analiza ta wykonana została dla następujących sfer: społecznej z uwzględnieniem dziedzictwa kulturowego oraz infrastruktury społecznej, infrastruktury technicznej, gospodarczej, środowiska przyrodniczego i zasobów naturalnych.
- **Część II** – stanowi część planistyczną niniejszego dokumentu. W części tej zaprezentowano podsumowanie diagnozy stanu obecnego gminy w kontekście istniejącego potencjału oraz szans i barier rozwoju, przedstawionego w formie analizy SWOT i wyznaczono obszary strategiczne dla gminy. W planie strategicznym określono misję oraz wizję gminy. Wyznaczono obszary priorytetowe, cele strategiczne a w ich ramach cele operacyjne. Część ta zawiera określone kierunki działań przyszłościowych, które będą mieć zasadniczy wpływ na rozwój gminy. W tej części określono również sposoby wdrażania, monitorowania oraz finansowania zadań przewidzianych do realizacji.

Niniejszy dokument jest istotnym narzędziem zarówno dla lokalnych władz jak też podmiotów spełniających ważną rolę z punktu widzenia rozwoju Gminy Regnów, które w oparciu o „Strategię ...” będą mogły racjonalnie zaplanować działania w dłuższym horyzoncie czasowym.

Przewidziane w zaktualizowanej „Strategii ...” kierunki działań mają na celu dążenie do zrównoważonego rozwoju Gminy Regnów przy poszanowaniu środowiska naturalnego.

## CZEŚĆ I

### DIAGNOZA STANU AKTUALNEGO GMINY REGNÓW

#### 1. Ogólna charakterystyka Gminy Regnów

##### 1.1. Położenie administracyjne gminy

Gmina Regnów to gmina wiejska położona w województwie łódzkim, w południowej części powiatu rawskiego, usytuowanego w centralnej Polsce, w pobliżu aglomeracji warszawskiej oraz łódzkiej.

Gmina Regnów graniczy z 5 innymi gminami:

- od północy z Gminą Biała Rawska (pow. rawski),
- od wschodu z Gminą Sadkowiec (powiat rawski),
- od południa z Gminą Cielądz (powiat rawski),
- od strony południowo-wschodniej z Gminą Nowe Miasto n/Pilicą (pow. grójecki)
- od zachodu z Gminą Rawa Mazowiecka (pow. rawski).

Regnów położony jest w odległości około 10 km od Rawy Mazowieckiej, około 70 km od Łodzi i około 80 km od Warszawy.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), Gmina Regnów zajmuje powierzchnię 46 km<sup>2</sup>, co stanowi około 7,05% powierzchni powiatu rawskiego i blisko 0,3% powierzchni województwa łódzkiego. Pod względem zajmowanej powierzchni gmina zajmuje ostatnie miejsce wśród wszystkich gmin powiatu rawskiego.

Na terenie gminy znajduje się 12 miejscowości. Każda miejscowość posiada status sołectwa.

Tabela 1: Sołectwa w Gminie Regnów

Lp.	Sołectwo	Liczba budynków mieszkalnych
1.	Annosław	86
2.	Kazimierzów	57
3.	Nowy Regnów	55
4.	Podskarbice Królewskie	36
5.	Podskarbice Szlacheckie	62
6.	Regnów	133
7.	Rylsk	72
8.	Rylsk Duży	73
9.	Rylsk Mały	16
10.	Sławków	30
11.	Sowidół	19
12.	Wólka Strońska	22

\*według danych Urzędu Gminy w Regnowie

## **1.2. Rys historyczny**

Gmina Regnów zaczęła funkcjonować od 31 grudnia 1994 r. Do tego momentu tereny wchodzące dziś w skład Gminy Regnów należały do Gminy Cielądz.

Stolicą gminy i siedzibą lokalnych władz samorządowych jest Regnów. Według niepotwierdzonych źródłami historycznymi informacji, miejscowość ta istniała już w XIII stuleciu. Najstarsza wzmianka historyczna o Regnowie pochodzi z 1374 r., kiedy miejscowość ta została wspomniana jako jedna z głównych rezydencji księcia mazowieckiego Siemowita. Wieś stanowiła własność królewską. W późniejszym okresie była ona w dzierżawie starostów rawskich. Niemym świadkiem historii Regnowa jest barokowy kościół Nawiedzenia Najświętszej Maryi Panny z 1764 r., ufundowany przez Franciszka Kazimierza Lanckorońskiego (starostę rawskiego). Obecnie istniejący kościół jest drugim zbudowanym w tej miejscowości. Pierwotna drewniana świątynia pod wezwaniem Świętego Michała Archanioła została ufundowana prawdopodobnie przez księcia Konrada Mazowieckiego, który sprowadził do Polski zakon krzyżacki. W 1762 r. kościół ten został spalony.

W czasie najazdów szwedzkich armie wielokrotnie przemaszerowały tereny okolic Regnowa, a ludność wsi brała czynny udział w walkach z najeźdźcą. Regnowianie, pod koniec potopu szwedzkiego brali udział w zwycięskiej bitwie pod Strzemeszną. Tu urodził się Dominik Jasiński – sławny uczestnik insurekcji kościuszkowskiej. W czasie powstania styczniowego, pod Regnowem Kozacy zabili zwiadowców z oddziału dowodzonego przez pułkownika Jeziorańskiego. W okresie międzywojennym rejon Regnowa był silnym ośrodkiem radykalnego ruchu ludowego. Podczas drugiej wojny światowej, na terenie Regnowa działały konspiracyjne komórki Armii Krajowej i Batalionów Chłopskich.

Pierwsze wzmianki o Regnowie jako jednostce administracyjnej sięgają ponad 300 lat wstecz. Miejscowość Regnów jako jednostka administracyjna zniknęła z mapy administracyjnej Polski na czas od roku 1974 do roku 1995. W dniu 31 grudnia 1994 roku Gmina Regnów została reaktywowana. W latach 1975 – 1998 Gmina Regnów należała do województwa skierniewickiego. Obecnie Gmina Regnów jest najmniejszą pod względem powierzchni w województwie łódzkim.

## **1.3. Funkcjonowanie Gminy Regnów**

### **1.3.1. Organizacja i władze Gminy**

Gmina Regnów stanowi lokalną wspólnotę samorządową tworzoną przez jej mieszkańców. Zarządza nią Rada Gminy składająca się z 15 radnych, pracujących w 4 komisjach.

Wójt Gminy Regnów jest jednoosobowym organem wykonawczym Gminy.

Jednostką administracyjną gminy jest Urząd Gminy w Regnowie.

Adres: Regnów 95, 96 – 232 Regnów.

Kontakt: tel. (46)8131623, fax (46)8131625, e-mail: [ugrenow@pro.onet.pl](mailto:ugrenow@pro.onet.pl).

Urząd Gminy w Regnowie wykonuje zadania gminy wynikające z ustaw, zadania zlecone z zakresu działań organów administracji rządowej, zadania wynikające z porozumień zawartych pomiędzy gminą a jednostkami samorządu terytorialnego oraz inne zadania określone



statutem, uchwałami Rady Gminy oraz zarządzeniami Wójta Gminy Regnów. Zadania te realizowane są poprzez poszczególne wydziały lub samodzielne stanowiska pracy utworzone w urzędzie.

### 1.3.2. Jednostki organizacyjne Gminy

Zgodnie z art. 9 ustawy o samorządzie gminnym, w celu wykonywania zadań, gmina może tworzyć jednostki organizacyjne, a także zawierać umowy z innymi podmiotami, w tym z organizacjami pozarządowymi.

Jednostki organizacyjne Gminy Regnów to jednostki utworzone do realizacji zadań gminy, której celem jest zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty samorządowej, tworzenie warunków do racjonalnego oraz harmonijnego rozwoju gminy a także warunków pełnego uczestnictwa jej mieszkańców w życiu lokalnej wspólnoty.

Gmina Regnów posiada następujące jednostki organizacyjne:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regnowie,
- Zespół Szkół w Regnowie, w skład którego wchodzi: Szkoła Podstawowa, Gimnazjum, klasa „0” oraz przedszkole),
- Gminna Biblioteka Publiczna w Regnowie.

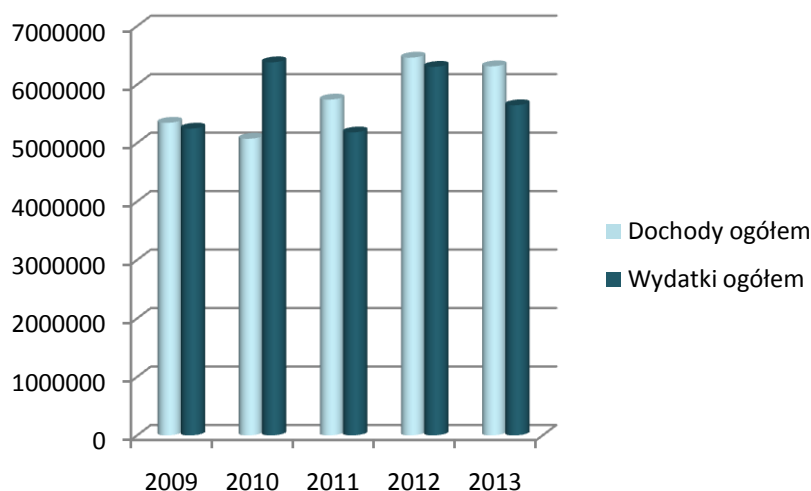
### 1.3.3. Działalność Samorządu Gminy Regnów w latach 2009-2013

Tabela 2. Dochody i wydatki budżetu Gminy Regnów w latach 2009-2013 [w zł]

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Dochody ogółem	5346708,55	5073628,03	5744114,60	6461190,88	6313088,82
Wydatki ogółem	5246848,03	6381044,46	5181522,38	6303981,48	5646354,16

\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych 2009-2013

Wykres 1. Dochody i wydatki budżetu Gminy Regnów na przestrzeni lat 2009- 2013 [w zł]



Na przestrzeni lat 2009- 2013, największe dochody gmina osiągnęła w 2012 r. (6461190,00 zł). W analizowanym okresie niezmiennie osiągnęte przez gminę dochody są znacznie wyższe od ponoszonych przez nią wydatków.

**Tabela 3. Dochody budżetu Gminy Regnów w latach 2009-2013 według działów [w zł]**

<b>Źródło dochodów</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>
Subwencja ogólna z budżetu	2657060,00	24393060,00	24393060,00	2939498,00	3039905,00
Dotacja celowa na zadania zlecone	842152,00	916202,00	916202,00	842625,00	888508,00
Dotacja na dofinansowanie własnych zadań bieżących	240696,00	211311,00	211311,00	175197,00	201558,00
Dotacja na dofinansowanie inwestycji	492358,00	379800,00	379800,00	801681,00	55588,00
Dochody z majątku gminy	0,00	0,00	0,00	198317,00	1600,00
Podatki i opłaty	1114441,00	1051971,00	1051971,00	1353033,00	2050908,00
Pozostałe dochody własne	-	75036,00	75036,00	150837,00	75020,00

\*Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Regnowie

**Tabela 4. Wydatki budżetu Gminy Regnów w latach 2009-2013 według działów [w zł]**

<b>Wyszczególnienie działów</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>
Rolnictwo i łowiectwo	427945,95	306765,58	350384,01	205241,11	210637,84
Transport i łączność	756808,94	557323,99	246018,17	374538,69	291865,00
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	38689,67	11089,60	9601,43	9254,24	7178,95
Gospodarka mieszkaniowa	86969,84	60108,47	31095,33	54065,89	130964,65
Działalność usługowa	2439,20	5948,90	18777,10	21141,50	3600,00
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nie posiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	49086,41	39633,75	42861,31	-	-
Oświata i wychowanie	1686619,29	1735030,58	1957355,00	2204079,25	2288432,56
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	71354,70	98502,28	140575,32	108619,00	127111,00
Ochrona zdrowia	23619,93	18926,22	24899,69	23987,37	28399,07
Pomoc społeczna	981100,84	1102624,84	1080496,36	1131075,02	1085672,81
Kultura fizyczna	-	-	15000,00	25000,00	25000,00
Kultura fizyczna i sport	15488,00	15000,00	-	-	-
Administracja publiczna	870231,23	943237,52	974568,63	996264,29	1143659,50
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	24423,13	20505,11	18171,03	20867,34	16650,82
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	2661,00	9767,00	3189,00	213,00	426,00
Obsługa długu publicznego	73570,11	77047,06	116872,08	126371,61	82445,39
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1500,00	1500,00	1500,00	1500,00	1500,00
Edukacyjna opieka wychowawcza	53249,22	67163,50	73243,91	87472,03	99169,49
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	81090,57	1310870,06	76914,01	914291,14	103641,08

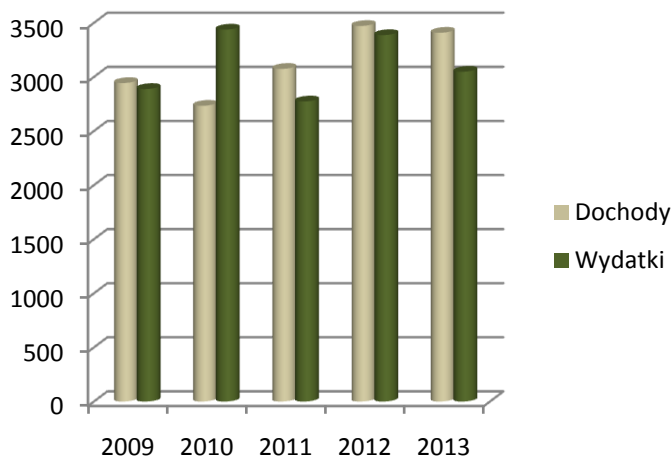
\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych 2009-2013

**Tabela 5. Dochody i wydatki budżetu Gminy Regnów na 1 mieszkańca w latach 2009-2013**

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Dochody [zł]	2944,22	2733,64	3075,01	3471,89	3408,80
Wydatki [zł]	2889,23	3438,06	2773,83	3387,42	3048,79

\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych 2009-2013

**Wykres 2. Dochody i wydatki budżetu Gminy Regnów na 1 mieszkańca w latach 2009-2013 [w zł]**



Gmina Regnów prowadzi aktywną politykę pozyskiwania środków pozabudżetowych na realizację inwestycji. Ważniejsze inwestycje zrealizowane przy udziale środków zewnętrznych przedstawiono w tabeli 6.

**Tabela 6. Ważniejsze inwestycje przeprowadzone w ostatnich latach w Gminie Regnów**

Nazwa zadania inwestycyjnego	Rok realizacji	Koszt całkowity	Kwota dofinansowania	Źródło środków zewnętrznych
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	2010	1199955,19	824500,00	WFOŚiGW w Łodzi, PROW
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków	2012	851196,00	571086,00	WFOŚiGW w Łodzi, PROW
Rozbudowa budynku na świetlicę środowiskową w Regnowie	2008	740169,00	389568,00	SPO
Budowa drogi Regnów - Annosław	2009	576194,00	341358,00	NPPDL 2008 - 2011

\*Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Regnowie

Gmina Regnów należy do Stowarzyszenia Lokalna Grupa Działania (LGD) „Kraina Rawki”. Obszar LGD obejmuje terytoria sześciu gmin, z czego pięć należy do powiatu rawskiego: Biała Rawska, Cieladz, Rawa Mazowiecka, Regnów oraz Sadkowice, natomiast szósta Gmina Kowiesy należy do powiatu skierniewickiego.

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki” powstało na mocy uchwały Zebrania Założycielskiego w dniu 10 marca 2006 r.

Celem Stowarzyszenia, zgodnie z obowiązującym statutem jest „zrównoważony rozwój obszarów wiejskich na rzecz poprawy jakości życia ich mieszkańców”.

Stowarzyszenie posiada własną strategię rozwoju pt. „Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2009 – 2015 dla obszaru gmin: Biała Rawska, Cielądz, Kowiesy, Rawa Mazowiecka, Regnów, Sadkowie”.

## 2. Charakterystyka sfery społecznej

### 2.1. Sytuacja demograficzna

Według danych Urzędu Gminy w Regnowie (stan na 31.12.2013 r.), Gminę Regnów zamieszkuje 1860 osób. Średnia gęstość zaludnienia w gminie wynosi około 40 osób na km<sup>2</sup> i jest niższa od średniej powiatowej wynoszącej 77 osób na km<sup>2</sup>. Na wielkość zaludnienia danego obszaru wpływ mają dwa główne czynniki: przyrost naturalny i saldo migracji.

Podstawowe wielkości opisujące przebieg procesów demograficznych w gminie przedstawiono poniżej.

**Tabela 7. Liczba ludności w Gminie Regnów na przestrzeni lat 2009 – 2013**

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
Liczba ludności ogółem	1864	1874	1889	1868	1860
Liczba mężczyzn	945	948	958	952	954
Liczba kobiet	919	926	931	916	906

\* Wg danych Urzędu Gminy w Regnowie oraz obliczeń własnych na podstawie danych statystycznych GUS

Mieszkańcy Gminy Regnów stanowią blisko 4% ludności powiatu rawskiego i 0,07% ludności województwa łódzkiego.

Od 2011 r. liczba mieszkańców gminy ulega systematycznemu zmniejszaniu. Przyczyną tego zjawiska są ujemne – dość zróżnicowane, nie wykazujące szczególnych tendencji – wskaźniki przyrostu naturalnego i salda migracji.

Struktura ludności według płci w gminie od kilku lat nie ulega większym zmianom. W populacji mieszkańców nieznacznie przeważają mężczyźni (50,7% populacji w 2009 r. i 51,3% populacji w 2013 r.). Współczynnik feminizacji dla gminy wynosi 95 kobiet na 100 mężczyzn. Dla porównania w powiecie rawskim wskaźnik feminizacji osiągnął wartość 102. W przypadku wskaźnika maskulinizacji, w badanych okresie najwyższa jego wartość (105,3) odnotowana została w 2013 r.

Stopień koncentracji ludności w gminie jest nierównomierny. Do najludniejszych miejscowości należą: Regnów (346 mieszkańców), Annosław (241 mieszkańców), Rylsk Duży (221 mieszkańców) i Rylsk (214 mieszkańców). Najmniejszymi pod względem zaludnienia miejscowościami w gminie są: Sławków (81 mieszkańców), Wólka Strońska (67 mieszkańców), Sowidół (63 mieszkańców) oraz Rylsk Mały (56 mieszkańców).

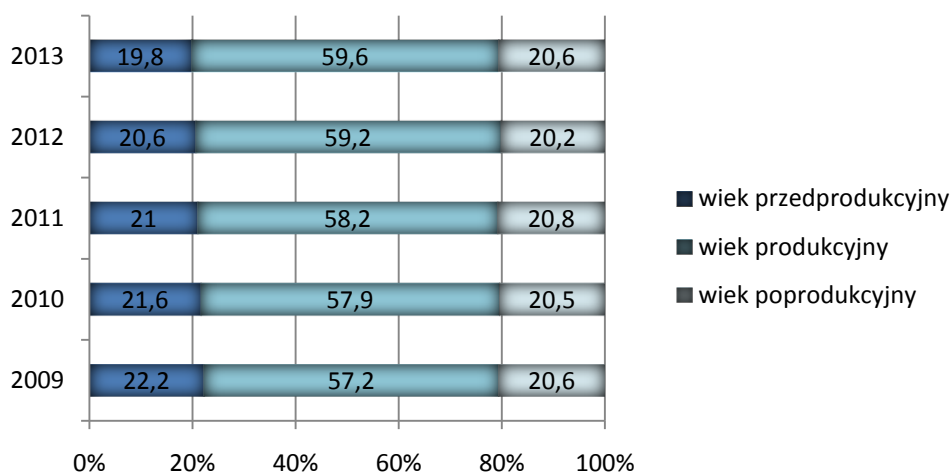
Tabela 8. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach Gminy Regnów

Lp.	Nazwa miejscowości	Liczba mieszkańców
1.	Annosław	241
2.	Kazimierzów	116
3.	Nowy Regnów	189
4.	Podskarbice Królewskie	112
5.	Podskarbice Szlacheckie	154
6.	Regnów	346
7.	Rylsk	214
8.	Rylsk Duży	221
9.	Rylsk Mały	56
10.	Sławków	81
11.	Sowidół	63
12.	Wólka Strońska	67
<b>RAZEM</b>		<b>1860</b>

\*Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Regnowie (stan na 31.12.2013r.)

Jednym z najważniejszych czynników rozwojowych gminy jest struktura wiekowa ludności. Populacja gminy charakteryzuje się obecnie mało korzystną strukturą wiekową. Według danych GUS (stan na 31.12.2013 r.) przedstawia się ona następująco: 19,8% ogółu mieszkańców stanowią osoby w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), 59,6% osoby w wieku produkcyjnym, a 20,6% osoby w wieku poprodukcyjnym.

Wykres 3. Ludność Gminy Regnów według ekonomicznych grup wieku w latach 2009 -2013



Ludność w wieku produkcyjnym stanowi potencjalne zasoby pracy. W analizowanym okresie obejmującym lata 2009 -2013 obserwuje się systematyczny przyrost ludności w tej grupie wiekowej.

Regularnie natomiast maleje liczba osób w wieku przedprodukcyjnym. Spadek liczny ludności w wieku przedprodukcyjnym i powolny wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym obserwowalny na przestrzeni ostatnich lat jest zjawiskiem niekorzystnym, potwierdzającym powolne starzenie się lokalnej społeczności.

Poziom zaawansowania procesu powolnego starzenia się ludności odzwierciedla wskaźnik określający obciążenie najmłodszej grupy ludności grupą najstarszą, który w 2013 r.

kształtował się na poziomie 104,4 (ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym).

Wysoka wartość wskaźnika obciążenia demograficznego ma niekorzystny wpływ na lokalny rynek pracy i powoduje sytuację, w której zbyt duży odsetek ludności utrzymuje się z socjalnych źródeł dochodów.

**Tabela 9. Zmiany wskaźników obciążenia demograficznego w Gminie Regnów na przestrzeni lat 2009 - 2013**

<b>Wyszczególnienie:</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	74,7	72,7	72,0	68,9	67,8
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	93,3	95,3	98,7	97,9	104,4
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	36,0	35,5	35,8	34,1	34,6

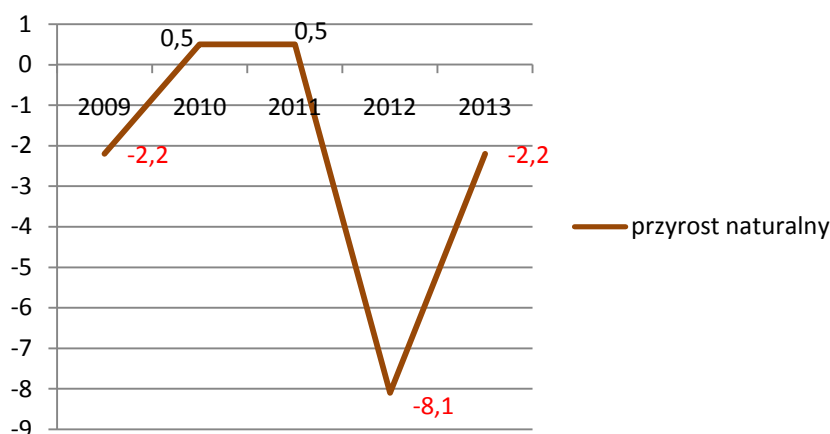
\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Zmniejszający się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym występujący łącznie z obciążeniem demograficznym będzie powodował negatywne skutki w postaci spadku siły roboczej, co w dłuższej perspektywie będzie poważną barierą dla podwyższania poziomu życia starzejącego się społeczeństwa.

Na liczbę ludności, a co za tym idzie gęstość zaludnienia danego obszaru wpływ mają dwa podstawowe czynniki, tj. przyrost naturalny oraz saldo migracji.

Przyrost naturalny w danym roku jest różnicą między liczbą żywych urodzeń a liczbą zgonów. W latach 2009 – 2013 wskaźnik przyrostu naturalnego przyjmował zróżnicowane wartości. Dodatni przyrost naturalny odnotowano dwukrotnie i wynosił on 0,5. Największa ujemna wartość tego wskaźnika zanotowana została w 2012 r. na poziomie -8,1.

**Wykres 4. Wskaźniki przyrostu naturalnego (na 1000 ludności) w Gminie Regnów w latach 2009-2013**



Migracje ludności to ruch ludności związany ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) połączone z przekroczeniem granicy jednostki administracyjnej podziału terytorialnego kraju (migracje wewnętrzne) lub granicy państwa (migracje zagraniczne).

**Tabela 10. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Regnów w latach 2009 - 2013**

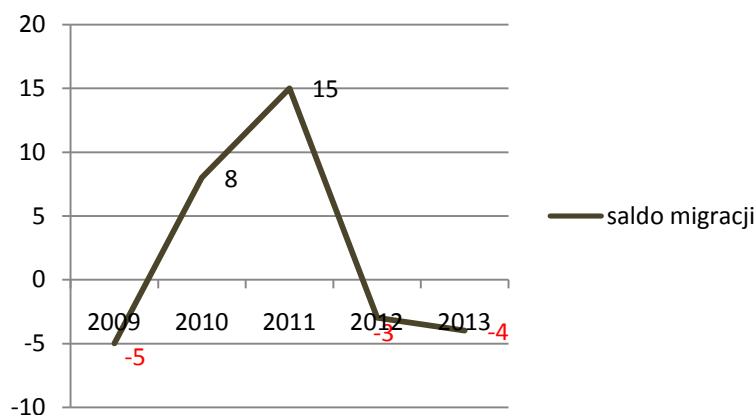
Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013
<b>Saldo migracji wewnętrznych</b>	-5	8	15	-3	-4

\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Saldo migracji wewnętrznych na pobyt stały stanowi różnicę między napływem (imigracja) o odpływem (emigracja) ludności. W analizowanym okresie, na terenie Gminy Regnów, dodatnie saldo migracji notowano dwukrotnie, tj. w latach 2010 i 2011 i wynosiła odpowiednio 8 i 15 osób. Dodatkowo saldo migracji oznacza, że liczba osób zameldowanych na pobyt stały przekroczyła liczbę osób wymeldowanych z pobytu stałego w tym samym czasie. Największy ubytek ludności w wyniku migracji wewnętrznych miał miejsce w 2009 r. i był na poziomie -5 (więcej osób wymeldowanych niż zameldowanych).

Według danych GUS (stan na 31.12.2013 r.) w Gminie Regnów nie było wymeldowań ludności za granicę. Należy jednak zaznaczyć, że wiarygodne określenie tego zjawiska jest niemożliwe ze względu na dużą skalę ruchu nienotowanego.

**Wykres 5. Wskaźniki salda migracji w Gminie Regnów na przestrzeni lat 2009- 2013**



**Tabela 11. Porównanie wybranych wskaźników demograficznych Gminy Regnów do wskaźników demograficznych powiatu rawskiego i województwa łódzkiego w 2013 r.**

Wskaźnik	Jednostka	Gmina Regnów	Powiat rawski	Województwo łódzkie
Gęstość zaludnienia	osoba na 1 km <sup>2</sup>	40	77	138
Kobiety na 100 mężczyzn	osoba	95	102	110
Małżeństwa na 1000 ludności	%	8,1	5,5	4,3
Urodzenia żywe na 1000 ludności	%	9,7	10,6	8,9
Zgony na 1000 ludności	%	11,88	10,68	12,41
Przyrost naturalny na 1000 ludności	%	-2,2	-0,1	-3,5

\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Według długoterminowej prognozy liczby ludności do 2035 r., opublikowanej przez GUS „Progniza dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2012 – 2035”, liczba mieszkańców powiatu rawskiego będzie sukcesywnie maleć w całym okresie objętym

prognozą. Prognozy demograficzne dla Gminy Regnów (wykonane na podstawie prognoz powiatu oraz analizy obecnych trendów demograficznych zachodzących na terenie gminy) również wykazują tendencje spadku liczby ludności.

**Tabela 12. Prognoza demograficzna dla powiatu rawskiego i Gminy Regnów do 2035 r.**

Wyszczególnienie	Prognoza do roku				
	2015	2020	2025	2030	2035
Powiat rawski	48 441	47 753	46 748	45 384	43 791
Gmina Regnów	1 834	1 775	1 721	1 666	1 608

\*Opracowanie własne na podstawie *Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2012 – 2035* - GUS

## 2.2. Gospodarstwa domowe i źródła ich utrzymania

Na terenie Gminy Regnów znajduje się 649 gospodarstw domowych (wg danych Narodowego Spisu Powszechnego). W przeważającej części są to gospodarstwa jednorodzinne, które stanowią blisko 73 % liczby gospodarstw ogółem. Gospodarstwa jednoosobowe stanowią około 19,4% wszystkich gospodarstw w gminie, dwuosobowe – około 27,6%, trzy i czterosobowe – około 31,4%, natomiast liczące pięć i więcej osób – około 21,6%.

Poziom życia mieszkańców danego obszaru odzwierciedla stopień zaspokojenia ich potrzeb materialnych.

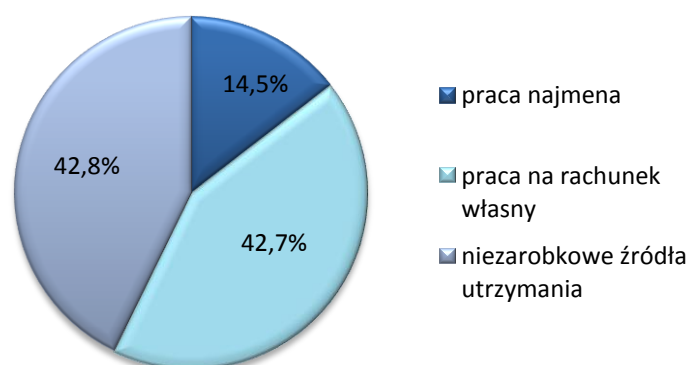
Struktura źródeł utrzymania mieszkańców gminy przedstawia się niekorzystnie. Najbardziej niepokojącym zjawiskiem jest bardzo wysoki odsetek ludności utrzymującej się ze świadczeń społecznych.

Według danych GUS, blisko 43% gospodarstw domowych utrzymuje się z tzw. źródeł niezarobkowych tj. renta, emerytura, zasiłek, itp.

Praca na rachunek własny to wyłączne źródło utrzymania dla około 42,7% gospodarstw domowych w gminie.

Dla pozostałych gospodarstw domowych głównym źródłem utrzymania jest praca na najemna – około 14,5%, w tym praca poza rolnictwem – około 14% gospodarstw, natomiast w rolnictwie około 0,5%.

**Wykres 6. Gospodarstwa domowe w Gminie Regnów według głównych źródeł utrzymania**





### 2.3. Zatrudnienie i rynek pracy

Gmina Regnów jest gminą wiejską typowo rolniczą o bardzo małym uprzemysłowieniu, zwłaszcza w zakresie przetwórstwa rolno - spożywczego. Rynek pracy kształtowany jest tu głównie przez sektor prywatny, w którym znaczny udział ma rolnictwo. Bazą produkcji rolniczej jest 4071,70 ha użytków rolnych (według danych Urzędu Gminy w Regnowie), które łącznie zajmują blisko 88% ogólnej powierzchni gminy. W gospodarce rolnej gminy przeważają małe gospodarstwa niskotowarowe, tj. o niskim poziomie produkcji, ukierunkowanej przeważnie na zaspokojenie potrzeb własnych.

Według danych Powszechnego Spisu Rolnego (PSR, 2010 r.), na terenie gminy funkcjonuje około 445 gospodarstw rolnych, w tym blisko 7% gospodarstw nie prowadzi produkcji rolniczej, około 3% gospodarstw produkuje wyłącznie na własne potrzeby, ponad 18% gospodarstw produkuje głównie na własne potrzeby. Pozostałe gospodarstwa (ponad 70%) produkują głównie na rynek.

Rola gospodarstw w większości przypadków sprowadza się do zapewnienia miejsca zamieszkania, lokalizacji budynków mieszkalnych oraz uzupełnienia dochodów uzyskiwanych z pracy poza rolnictwem.

Sfera działalności i zatrudnienia inna niż rolnictwo indywidualne na terenie gminy reprezentowana jest głównie przez podmioty gospodarcze. W gminie zarejestrowanych jest 97 podmiotów gospodarczych prowadzących działalność gospodarczą, z czego blisko 93% stanowią podmioty sektora prywatnego.

W sektorze prywatnym przeważają znacząco osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na własny rachunek – około 87,7%. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne stanowią około 4,3% oraz spółdzielnie około 1%.

Na terenie gminy nie występują duże zakłady przemysłowe. Funkcjonują jedynie przedsiębiorstwa zatrudniające po kilka osób. Osoby prowadzące własną działalność gospodarczą to przede wszystkim mieszkańcy Regnowa, Podskarbic Szlacheckich, Nowego Regnowa i Annosławia.

Do podmiotów zapewniających największą liczbę miejsc pracy na terenie gminy należą:

- PRZYSMAK - Zakład Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego,
- P.H.U. TOMBET, działające w branży materiałów budowlanych,
- P.P.H.U. TRANSBET – wydobywanie i sprzedaż piasku i żwiru,
- KARPA – FRUT s.c. – Zakład Przetwórstwa Owocowo - Warzywnego,
- Grupa Producentów Owoców ROJA Sp. z o.o.,
- P.P.H.U. MARINEX s.c. – działające w branży przetwórstwa owocowo – warzywnego,
- P.H.U. REGNOPOL – stacja paliw,
- Zespół Szkół w Regnowie,
- Urząd Gminy w Regnowie.

**Tabela 13. Pracujący według innego podziału niż PKD w Gminie Regnów w latach 2009-2012**

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Ogółem	105	113	103	129
Mężczyźni	42	47	44	58
Kobiety	63	66	59	71

\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, 2009- 2012

Mieszkańcy gminy znajdują zatrudnienie w zakładach przemysłowych znajdujących się na terenie gminy jak i poza nią, m.in. w Warszawie, Rawie Mazowieckiej.

## 2.4. Problemy społeczne

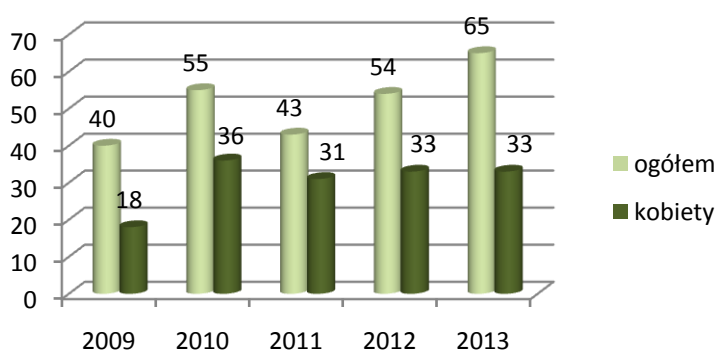
Gmina Regnów zabezpiecza podstawowe potrzeby społeczne. W gminie funkcjonują placówki oświatowe do szczebla gimnazjalnego, instytucje społeczne (Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, biblioteki – szkolna oraz Gminna Biblioteka Publiczna) oraz podstawowa opieka medyczna.

Na terenie Gminy Regnów występują problemy społeczne charakterystyczne dla wielu gmin w regionie jak i kraju. Do najbardziej niekorzystnych i niepokojących zjawisk, mogących stanowić zagrożenie dla rozwoju i prawidłowego funkcjonowania gminy zaliczyć należy m.in. niskie tempo rozwoju gospodarczego, struktura demograficzna lokalnego społeczeństwa, poziom wykształcenia mieszkańców, aktywność zawodowa i społeczna czy też bezrobocie.

Na przestrzeni ostatnich lat, na terenie gminy obserwuje się systematyczny spadek liczby mieszkańców, spowodowany ujemnym przyrostem naturalnym oraz ujemnym saldem migracji – najczęściej jest to migracja zarobkowa do większych ośrodków miejskich w kraju lub czasowe wyjazdy zagraniczne. Ponadto obserwuje się zbyt małą różnicę pomiędzy liczbą osób w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku poprodukcyjnym, która w ostatnich latach pogłębia się na niekorzyść.

Rodzaj i skalę najczęściej występujących problemów społecznych na danym obszarze odzwierciedla m.in. liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocowych GOPS. Jak wynika z danych GOPS w Regnowie, najwięcej świadczeń przyznawanych jest z powodu ubóstwa, niepełnosprawności, bezrobocia, długotrwałej choroby oraz w celu ochrony macierzyństwa.

**Wykres 7. Liczba osób bezrobotnych ujętych w ewidencji osób bezrobotnych w Gminie Regnów w latach 2009- 2013**



**Tabela 14. Zmiany stopy bezrobocia w Gminie Regnów w latach 2009- 2013**

Rok	Stopa bezrobocia (%)*
2009	3,9
2010	5,1
2011	4,0
2012	4,9
2013	5,9

\*udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (według danych GUS, Bank Danych Lokalnych, 2009-2013)

Udział osób bezrobotnych w liczbie ludności aktywnej zawodowo na przestrzeni analizowanych lat ulega wahaniom. Najwyższy poziom bezrobocia w analizowanym okresie miał miejsce w 2013 r., gdzie stopa bezrobocia osiągnęła poziom 5,9%. Najniższą stopa bezrobocia odnotowano w 2009 r. i wówczas wynosiła ona 3,9%.

Przedstawione powyżej dane określające skalę bezrobocia w gminie, nie odzwierciedlają w pełni całego problemu. Powodem jest tzw. bezrobocie ukryte, głównie w rolnictwie.

Zgodnie z obowiązującymi zasadami rejestracji bezrobotnych, osoby będące właścicielami lub posiadaczami nieruchomości rolnej powyżej 2 ha przeliczeniowych nie są ujęte w ewidencji osób bezrobotnych, nawet w sytuacji, gdy nie wykonują żadnej pracy. Ma to wpływ na skalę zjawiska bezrobocia ukrytego.

## 2.5. Mieszkalnictwo

W strukturze osadniczej Gminy Regnów dominuje zabudowa zagrodowa, której uzupełnienie stanowi nieliczna zabudowa nierolnicza (głównie siedliska z budynkami mieszkalnymi jednorodziennymi). Podstawowy układ osadniczy gminy ukształtował się w oparciu o dostępność komunikacyjną oraz wartości naturalne środowiska przyrodniczego.

Zwarte układy zabudowy, z przewagą zabudowy dwurzędowej wzdłuż ciągów komunikacyjnych występują w centralnej oraz wschodniej części gminy, tj. w miejscowościach: Regnów, Annosław, południowe fragmenty wsi Podskarbice Szlacheckie i Podskarbice Królewskie. Układy osadnicze o znacznym rozproszeniu, tj. zabudowa występująca zarówno wzdłuż głównej osi komunikacyjnej jak też w znacznym oddaleniu niej, charakterystyczne są dla miejscowości: Ryłsk Nowy, Sławków oraz Ryłsk Duży.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego (GUS, [www.stat.gov.pl](http://www.stat.gov.pl)), stan na koniec 2012 r., na terenie Gminy Regnów znajdowało się 571 mieszkań (tj. około 3,5% zasobów mieszkaniowych powiatu rawskiego), o łącznej powierzchni użytkowej 49 774 m<sup>2</sup> i sumie izb w ilości 2157.

Na jedno mieszkanie o przeciętnej wielkości 87,2 m<sup>2</sup> przypadają średnio 3,23 osoby (wskaźniki dla powiatu rawskiego ogółem wynoszą odpowiednio 77,1 m<sup>2</sup> i 3,1 osoby).

W skład jednego mieszkania wchodzi przeciętnie 3,78 izby, co daje 0,86 osoby na jedną izbę. Statystyczny mieszkaniec gminy ma do swojej dyspozycji około 27 m<sup>2</sup> powierzchni mieszkaniowej.

**Tabela 15. Zmiany wielkości zasobów mieszkaniowych Gminy Regnów na przestrzeni lat 2009- 2012**

<b>Wyszczególnienie:</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>
Liczba mieszkań	577	569	569	571
Liczba izb	2073	2146	2149	2157
Pow. użytkowa w m <sup>2</sup>	48113	49500	49590	49774

\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, 2009- 2012

W latach 2009- 2012 przy zmniejszeniu liczby mieszkańców o 38 osób (2,1%), zasób mieszkaniowy zmniejszył się o 6 lokali/budynków mieszkalnych (1,0%), ilość izb wzrosła o 84, przybyło 1661 m<sup>2</sup> powierzchni użytkowej mieszkalnej.

**Tabela 16. Zmiany standardów zamieszkania na terenie Gminy Regnów w latach 2009- 2012**

<b>Wyszczególnienie:</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>
Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	3,59	3,77	3,78	3,78
Wskaźnik p.u. 1 mieszkania (w m <sup>2</sup> )	83,4	87,0	87,2	87,2
Wskaźnik p.u./osobę (w m <sup>2</sup> )	26,6	26,7	26,5	26,8
Liczba osób/mieszkanie	3,13	3,26	3,29	3,25

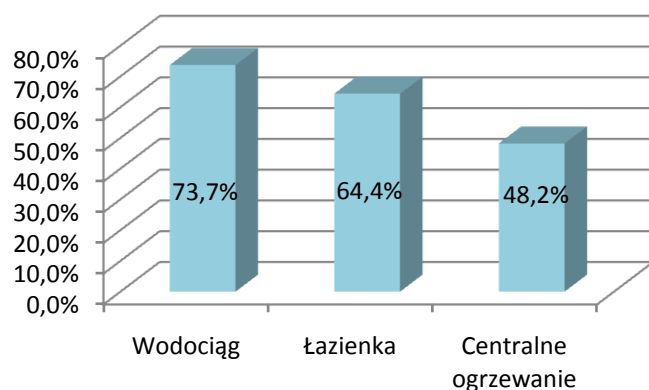
\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, 2009- 2012

Warunki zamieszkania w gminie, na przestrzeni analizowanych lat ulegają systematycznej poprawie. Zmniejszeniu ulega liczba osób zamieszkujących jedno mieszkanie, zwiększa się powierzchnia użytkowa mieszkań, co przekłada się na wzrost średniej powierzchni użytkowej będącej w dyspozycji statystycznego mieszkańca.

Na jakość i komfort zamieszkania wpływ ma realizacja nowych mieszkań o większym metrażu oraz znacznie wyższym standardzie, rozbudowa mieszkań już istniejących a także spadek średniej liczby osób w gospodarstwie domowym.

O sytuacji mieszkaniowej i jakości warunków mieszkaniowych świadczy również stopień wyposażenia w instalacje techniczno-sanitarne.

**Wykres 8. Mieszkania w Gminie Regnów według wyposażenia w instalacje techniczno – sanitarne w 2012r.**



Na obszarze gminy nie występuje sieć gazociągowa. Gospodarstwa domowe korzystają z gazu propan – butan, oferowanego przez dystrybutorów gazu płynnego do celów komunalnych w butlach 11,0 kg.

**Tabela 17. Budownictwo mieszkaniowe w Gminie Regnów na przestrzeni lat 2009 - 2013**

Rok	2003-2007 razem	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mieszkania ogółem	5	6	2	4	1	2	4
Pow. użytkowa (m <sup>2</sup> )	557	837	256	849	128	184	531

\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Na przestrzeni analizowanych lat, ruch budowlany w gminie kształtuje się na poziomie 2,2 mieszkania na rok i dotyczy zarówno budynków nowych, jak również po rozbudowie. Nowe mieszkania powstają głównie w ramach budownictwa indywidualnego i charakteryzują się wyższym standardem zamieszkania. Średnia powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania w latach 2003 -2013 kształtuje się na poziomie 139,3 m<sup>2</sup>.

Stosunkowo niewielką liczbę mieszkań w gminie stanowią budynki mieszkalne nowe, tj. wzniesione po 1989 r. Świadczy to o stosunkowo małym ruchu budowlanym na tym obszarze.

**Tabela 18. Budynki mieszkalne w Gminie Regnów według okresu budowy**

Mieszkania w budynkach wybudowanych w latach:	Ogółem	Powierzchnia użytkowa (w m <sup>2</sup> )	Średnia powierzchnia użytkowa (w m <sup>2</sup> )
przed 1918	11	658	59,8
1918-1944	47	2558	54,4
1945-1970	221	15487	70,1
1971-1978	90	8076	89,7
1979-1988	84	9041	107,6
1989-2002	49	6162	125,8
2003-2013	24	3342	139,2

\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

## 2.6. Infrastruktura społeczna

### 2.6.1. Oświata

Oświata jest jedną z kluczowych dziedzin zarówno w skali ogólnokrajowej jak i lokalnej. Im bardziej wykształcone społeczeństwo, tym sprawniej potrafi dostosować się do realiów nieustannie i dynamicznie zmieniającej się rzeczywistości gospodarczej i społecznej.

Gmina Regnów zapewnia dostęp do usług w zakresie edukacji na poziomie przedszkola, szkoły podstawowej oraz gimnazjum. Gminny system edukacji tworzy Zespół Szkół w Regnowie, w skład którego wchodzi:

- Klasa „0” i przedszkole,
- Szkoła Podstawowa,
- Gimnazjum.

Na terenie Gminy Regnów nie ma szkół ponadgimnazjalnych. Potrzeby miejscowej młodzieży w zakresie edukacji ponadgimnazjalnej zaspokajają szkoły np. w Rawie Mazowieckiej, Białej Rawskiej czy Warszawie.

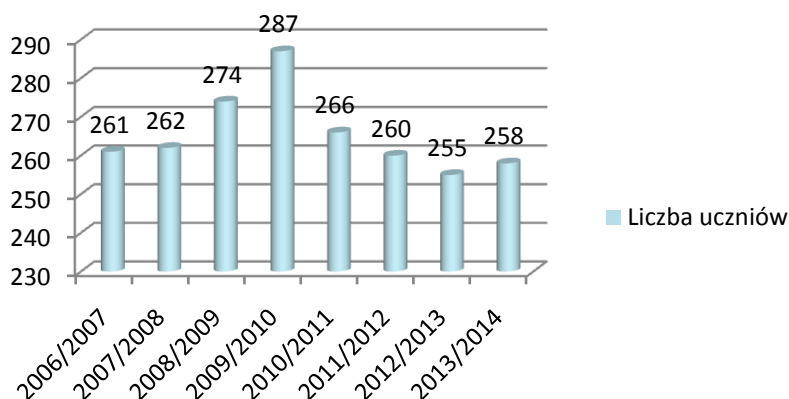
Z danych urzędu Gminy w Regnowie wynika, iż w roku szkolnym 2013/2014 w gminie jest ogółem 258 uczniów i w porównaniu z liczbą uczniów w roku szkolnym 2006/2007, która wynosiła 261, wskazuje na brak wyraźnych niekorzystnych zmian spadkowych w liczebności uczniów.

**Tabela 19. Informacje o Zespole Szkół w Gminie Regnów – rok szkolny 2013/2014**

Placówka oświatowa	Liczba uczniów	Liczba nauczycieli	Liczba sal dydaktycznych	Sale gimnastyczne
Klasa „0” i przedszkole	53	25	14	1
Szkoła Podstawowa	134			
Gimnazjum	71			
<b>Razem</b>	<b>258</b>			

\*Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Regnowie

**Wykres 9. Liczba uczniów w Zespole Szkół w Regnowie na przestrzeni ośmiu lat szkolnych**



\*Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Regnowie

Na powyższym wykresie zaprezentowano zmiany w strukturze liczby uczniów. Największą liczbę uczniów odnotowano w roku szkolnym 2009/2010. W pozostałych latach szkolnych w okresie objętym analizą nie obserwuje się znaczących wahań w liczbie uczniów pobierających naukę na terenie gminy.

## 2.6.2. Ochrona zdrowia

Możliwość dostępu mieszkańców danego obszaru do służby zdrowia i usług medycznych stanowi istotny czynnik organizacji infrastruktury społecznej. Poziom dostępności służby zdrowia określić można za pomocą następujących wskaźników: liczba placówek specjalistycznych świadczących usługi medyczne, wyposażenie, liczba lekarzy, itp.

Opieka zdrowotna w Gminie Regnów opiera się o działalność prywatnych praktyk lekarskich, świadczących usługi w ramach kontraktów podpisanych z Narodowym Funduszem Zdrowia

(NFZ). Ochronę zdrowia na terenie gminy zabezpiecza Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Regnowie.

Według danych statystycznych (dane GUS, stan na koniec 2013 r.) wskaźnik ilości udzielonych porad lekarskich w stosunku do liczby mieszkańców wynosił przeciętnie około 4 porady/osobę. Na przestrzeni lat 2009 – 2013 obserwuje się spadkową tendencję tego wskaźnika.

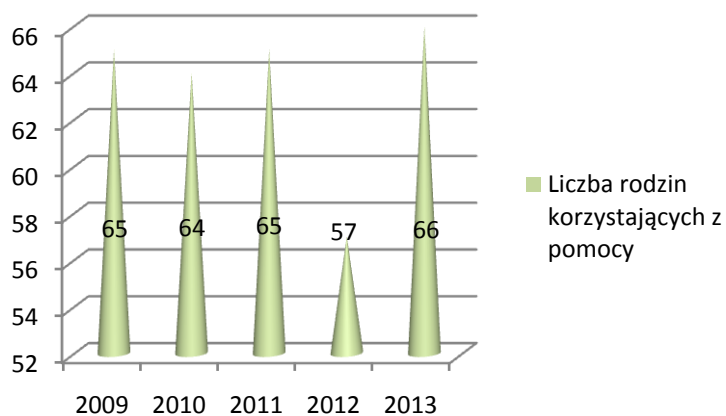
Specjalistyczne usługi medyczne dla mieszkańców Gminy Regnów świadczy szpital im. Świętego Ducha w Rawie Mazowieckiej (ul. Warszawska 14).

### 2.6.3. Pomoc społeczna

Pomoc społeczna stanowi jeden z ważniejszych elementów zabezpieczenia społecznego. Najistotniejszym jej zadaniem jest zapewnienie wsparcia dla ludzi będących w trudnej sytuacji życiowej. Zadania z zakresu pomocy społecznej w gminie realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regnowie. GOPS realizuje zadania własne zgodnie z wymogami określanymi przez przepisy prawa stosownie do zaleceń Wójta Gminy Regnów a zadania zlecone z zakresu pomocy społecznej na mocy przepisów prawnych i ustaleń Wojewody Łódzkiego. GOPS realizuje swe zadania na podstawie m.in.: ustawy o pomocy społecznej, ustawy o świadczeniach rodzinnych, ustawy o dodatkach mieszkaniowych, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, przepisów dotyczących samorządu gminnego, finansów publicznych, rehabilitacji zawodowej i społecznej, zatrudnienia osób niepełnosprawnych, zamówień publicznych i systemu ubezpieczeń społecznych. Ośrodek może udzielać pomocy w formie pieniężnej oraz rzeczowej.

Przy realizacji zadań GOPS współdziała z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, kościołem katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.

Wykres 10. Liczba rodzin otrzymujących wsparcie w latach 2009 - 2013



**Tabela 20. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej według powodów trudnej sytuacji życiowej w latach 2009-2013**

Powody trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin korzystających z pomocy				
	2009	2010	2011	2012	2013
Ubóstwo	50	52	46	41	46
Bezrobocie	14	16	20	18	22
Niepełnosprawność	25	24	24	21	24
Długotrwała choroba	16	11	17	15	22
Przemoc w rodzinie	4	3	1	1	1
Ochrona macierzyństwa	18	21	20	20	22
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	13	7	10	11	18
Alkoholizm	9	10	6	0	3
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	0	0	1	2	4
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna/Zdarzenie losowe	0	0	1	0	0

\*Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Regnowie

Powyższa tabela prezentuje powody trudnej sytuacji życiowej mieszkańców korzystających z pomocy GOPS w latach 2009 – 2013. Mieszkańcy gminy w roku 2013 najczęściej wspierani byli z powodu ubóstwa (28,4%) oraz niepełnosprawności (14,8%). Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż powody te są dominującą przyczyną trudnej sytuacji życiowej mieszkańców gminy we wszystkich badanych latach.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Regnowie prowadzi gospodarkę finansową na zasadach obowiązujących samorządowe jednostki budżetowe. Pomoc społeczna finansowana jest ze środków: budżetu gminy (realizacja zadań własnych), dotacji budżetu państwa (realizacja zadań zleconych), dotacji budżetu państwa przeznaczonych na dofinansowanie zadań własnych.

**Tabela 21. Środki finansowe na opiekę społeczną wg źródeł pochodzenia w Regnowie w latach 2009-2013 [w zł]**

Rodzaj zadania	2009	2010	2011	2012	2013
Zadania własne (kwota)	111 697	151 163	152 974	164 275	175 098
Zadania zlecone (kwota)	39 828	0	0	0	0

\*Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Regnowie

#### 2.6.4. Bezpieczeństwo publiczne

W myśl ustawy o samorządzie gminnym, do zadań własnych gminy należy m.in. zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty, w tym także zadania z zakresu porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej. Troska gminy o porządek publiczny, zapewnienie poczucia bezpieczeństwa mieszkańców oraz niski stopień przestępczości należą do czynników świadczących o rozwoju i atrakcyjności danego obszaru.

Obszar Gminy Regnów należy do obszarów bezpiecznych. Na terenie gminy notowane są jedynie drobne przestępstwa – wykroczenia, do których należą m.in. kierowanie pojazdami w stanie nietrzeźwym, bójki, drobne kradzieże.



Podstawowymi organami państwa, powołanymi do zapewnienia bezpieczeństwa oraz porządku publicznego są głównie: policja oraz straż pożarna.

Za bezpieczeństwo mieszkańców gminy odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Rawie Mazowieckiej (na terenie Gminy Regnów wyznaczony jest Rewir Dzielnicowych KPP w Rawie Mazowieckiej). Sprawami bezpieczeństwa przeciwpożarowego i ratownictwa ogólnego zajmują się: Komenda Powiatowa Państwowej Straży Pożarnej w Rawie Mazowieckiej, Ochotnicza Straż Pożarna w Regnowie oraz Ochotnicze Straże Pożarne z gmin sąsiednich.

OSP w Regnowie dysponuje sprzętem ratowniczo – gaśniczym niezbędnym do prowadzenia akcji.

W celu poprawy stanu bezpieczeństwa, w szkole podstawowej oraz gimnazjum w roku szkolnym 2012/2013 zrealizowane zostały: „Program profilaktyki Szkoły Podstawowej w Zespole Szkół w Regnowie” oraz „Program profilaktyki Gimnazjum im. Władysława Ciasia w Zespole Szkół w Regnowie”.

Na terenie Gminy Regnów nie funkcjonuje Centrum Reagowania Kryzysowego. W sytuacji wystąpienia zagrożenia jest możliwość powołania Gminnego Zespołu Reagowania Kryzysowego.

W powiecie rawskim działa Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego, które powołane jest do zbierania informacji o zagrożeniach, ich przetwarzania i reagowania na zagrożenia, co pozwala na racjonalizację wykorzystania wszystkich podmiotów działających w sferze ładu, porządku i bezpieczeństwa oraz prowadzenia akcji ratunkowych.

### 2.6.5. Kultura i dziedzictwo kulturowe

Działalnością kulturalną na terenie gminy zajmuje się Gminna Biblioteka Publiczna w Regnowie oraz biblioteka szkolna.

Biblioteki mają na celu upowszechnianie wiedzy, czytelnictwa i kultury jako czynników mających wpływ na wzrost poziomu życia mieszkańców, poszanowanie i ochronę dziedzictwa kulturowego, gromadzą, opracowują, przechowują i udostępniają materiały biblioteczne.

Działalność kulturalna wśród dzieci i młodzieży prowadzona jest również w szkole poprzez wszelkiego rodzaju grupy recytatorskie, teatrzyki dla dzieci i młodzieży.

Tabela 22. Księgozbiór biblioteczny w Gminie Regnów

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012
Ludność na 1 placówkę biblioteczną	1808	1855	1871	1854
Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności	1162,1	1243,1	1522,2	1655,3
Czytelnicy bibliotek publicznych na 1000 ludności	78	78	80	83
Wypożyczenia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	8,1	7,4	8,1	7,1

\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, 2009-2013

Obszar Gminy Regnów nie odznacza się znaczącym nasyceniem zabytkami. Do obiektów zabytkowych należą m.in.:

- murowany kościół p.w. Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny w Regnowie wzniesiony w 1764 r., w stylu barokowym, z fundacji Franciszka Kazimierza Lanckorońskiego, z monumentalnym, rokokowym ołtarzem głównym oraz amboną w kształcie łodzi z żaglem. W zakrystii świątyni na uwagę zasługuje gotycka Pieta z XV wieku. Do najcenniejszych zabytków we wnętrzu kościoła zalicza się: obraz Matki Boskiej z Dzieciątkiem (XVIII w), rzeźbę gotycką 'Pieta' (XV w.), ołtarz główny (styl rokokowy XVIII w.), krzyż procesyjny, figurka Zmartwychwstałego Chrystusa, chrzcielnica oraz ambona (styl rokokowy, XVIII w.), tablica erekcyjna w ścianie południowej - XVIII w.,
- zabytkowy zespół dworski w Rylsku Dużym, na który składają się: murowany dwór z końca XIX stulecia, zabudowania gospodarcze z początku XX w. oraz park krajobrazowy z przełomu XIX i XX wieku,
- zabytkowy zespół dworski w Rylsku, na który składają się: murowany dwór wzniesiony w 1893 r. i pozostałości parku krajobrazowego z końca XIX stulecia.

Część obiektów zabytkowych, ze względu na szczególne wartości została ujęta w rejestrze zabytków województwa łódzkiego.

**Tabela 23. Wykaz zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego z terenu Gminy Regnów**

Miejscowość	Zabytek	Numer rejestru (według obiektów wchodzących w skład zespołu)
Regnów	Kościół p.w. Nawiedzenia NMP w Regnowie	265/197 z dnia 27.12.1967
Regnów	Cmentarz przykościelny	940 z dnia 19.11.1993 r.
Regnów	Cmentarz rzymsko – katolicki	899 z dnia 22.12.1993 r.
Rylsk Duży	Dwór	522 z dnia 25.03.1981 r.
Rylsk Duży	Obora	553 z dnia 25.03.1981 r.
Rylsk	Dwór	619 z dnia 28.07. 1983 r.
Rylsk	Zespół gorzelni	b.d.

\*Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Regnowie

### 2.6.6. Sport, rekreacja i turystyka

Sport na terenie Gminy Regnów odgrywa znaczącą rolę. Funkcjonujące kluby sportowe upowszechniają kulturę fizyczną wśród mieszkańców gminy, zwłaszcza młodzieży, przyczyniając się jednocześnie do rozwoju różnych dyscyplin sportowych.

W gminie działają dwa kluby sportowe, które realizują zadania publiczne z zakresu upowszechniania kultury fizycznej i sportu:

- LKS „SOKÓŁ” Regnów – sekcja seniorów piłki nożnej,
- UKS „Sokół” Regnów – sekcja młodzieżowa dziewczyn i chłopców – piłka nożna.

Bazę sportową na terenie gminy tworzą:

- dwa boiska sportowe trawiaste ogólnodostępne (jedno boisko pełnowymiarowe, drugie treningowe),
- sala gimnastyczna w Zespole Szkół w Regnowie,

- boisko do piłki nożnej w Rylsku.

Ofertę aktywnego wypoczynku, zwłaszcza dla dzieci uzupełniają ogólnodostępne place zabaw w miejscowościach Regnów (przy Zespole Szkół w Regnowie ) oraz Rylsku i Annosławiu.

Niewielka gęstość zaludnienia, położenie geograficzne gminy, obecność obszarów leśnych i malowniczych cieków wodnych, przyjazne środowisko przyrodnicze odznaczające się dużym stopniem naturalności sprawiają, że jest to miejsce służące rekreacji i odpoczynkowi.

Gmina Regnów nie posiada rozwiniętej infrastruktury turystycznej. Mimo, iż obszar ten odznacza się bogactwem walorów przyrodniczych i krajobrazowych, to ze względu na niedostateczną infrastrukturę turystyczną (brak hoteli, miejsc noclegowych oraz rozbudowanej gastronomii) jest mało atrakcyjny dla turystów. Brakuje również infrastruktury odpowiadającej za możliwość uprawiania turystyki aktywnej (np. sieci szlaków rowerowych).

## 2.7. Aktywność społeczna

Aktywność społeczna ludzi najczęściej przejawia się w działalności organizacji społecznych, takich jak fundacje , stowarzyszenia czy koła. Z reguły organizacje tego typu dbają o rozwój społeczno – kulturalny gminy.

Aktywność społeczna mieszkańców Gminy Regnów, mierzona liczbą działających organizacji społecznych jest nieznacząca. Według bazy KRS, na terenie gminy działają dwie organizacje społeczne:

- ***Ochotnicza Straż Pożarna w Regnowie***, której działalność ma na celu zapobieganie pożarom oraz współpracę w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną. OSP bierze czynny udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych czy innych zdarzeń. Ponadto OSP prowadzi działalność kulturalno – oświatową i rozrywkową.
- ***Stowarzyszenie „Razem Dla Regnowa”***. Celem działania stowarzyszenia jest rozwój społeczności lokalnej a także poprawa jakości życia mieszkańców gminy. Stowarzyszenie działa na rzecz dzieci, młodzieży, osób niepełnosprawnych. Podejmuje działania wspomagające rozwój sportu, turystyki, rekreacji, kultury. Wspiera działania promujące produkty i usługi lokalne, stymuluje aktywność mieszkańców do działania na rzecz rozwoju obszarów gminy. Podejmuje działania na rzecz integracji mieszkańców, wspierania turystyki wiejskiej, w tym agroturystyki, poprawy stanu środowiska naturalnego, zachowania zasobów kulturowych i historycznych.

Poziom aktywności lokalnego społeczeństwa odzwierciedla także udział w wyborach i referendach. Podstawowe dane zamieszczono poniżej.

Tabela 24. Aktywność mieszkańców Gminy Regnów w wyborach i referendach w wybranych latach

Wybory i referenda	Liczba uprawnionych do głosowania	Liczba głosujących	Frekwencja
WYBORY DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO w 2014 r.	1498	367	24,50%
WYBORY DO SEJMU I SENATU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ w 2011 r.	1498	620	41,39%
WYBORY PREZYDENTA RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ w 2010 r.	1476	755	51,15%
WYBORY SAMORZĄDOWE 2010 R. – wybory Wójta Gminy	1485	727	48,96%
REFERENDUM OGÓLNOKRAJOWE w sprawie wyrażenia zgody na ratyfikację traktatu dotyczącego przystąpienia Rzeczypospolitej Polskiej do Unii Europejskiej w 2003 r.	1405	598	42,56%

\*Opracowanie własne na podstawie danych Państwowej Komisji Wyborczej- [www.pkw.gov.pl](http://www.pkw.gov.pl)

Największa liczba mieszkańców Gminy Regnów uprawnionych do głosowania wzięła udział w wyborach na prezydenta kraju (51,15%) i tylko w tym przypadku frekwencja przekroczyła połowę uprawnionych do głosowania. Najmniej mieszkańców gminy, posiadających czynne prawo wyborcze wzięło udział w wyborach do Parlamentu Europejskiego (24,50%).

### 3. Charakterystyka infrastruktury technicznej

#### 3.1. Infrastruktura transportowa i komunikacyjna

Sieć komunikacyjną na terenie gminy tworzą drogi powiatowe, gminne oraz lokalne. Przez teren gminy nie przebiegają drogi krajowe ani wojewódzkie.

Sieć dróg powiatowych i gminnych pełni rolę ciągów komunikacyjnych, które decydują zarówno o zintegrowaniu układu terytorialnego gminy jak i jego funkcjonowaniu oraz otwartości na zewnątrz.

Na terenie gminy znajduje się 43,3 km dróg powiatowych (wszystkie posiadają nawierzchnię ulepszoną) oraz 58,6 km dróg gminnych, w tym 21,1 km posiada nawierzchnię ulepszoną.

Głównym szlakiem komunikacyjnym posiadającym strategiczne znaczenie dla Gminy Regnów jest droga powiatowa nr 4118E relacji Pukinin – Sadkowice.

Przez północny fragment terytorium gminy przebiega linia kolejki wąskotorowej relacji Rogów – Rawa Mazowiecka – Biała Rawska. Obecnie nie ma ona jednak większego znaczenia dla rozwoju gminy. Ponadto z kierunku północ – południe, przez teren gminy przebiega linia Centralnej Magistrali Kolejowej.

#### 3.2. Gospodarka wodno-kanalizacyjna

Zasoby dyspozycyjne wód podziemnych na terenie Gminy Regnów zaspokajają potrzeby mieszkańców. Wody podziemne występujące na terenie gminy odznaczają się dobrą jakością oraz spełniają wymagania norm wody pitnej.

System zaopatrzenia mieszkańców gminy w wodę bazuje na dwóch ujęciach podziemnych wody. Na terenie gminy funkcjonuje wodociąg publiczny, obsługiwany przez producenta wody - CEWOKAN Sp. z o. o. 99-400 Łowicz, ul. Małaszyce 1c.

Łączna długość rozdzielczej sieci wodociągowej w gminie wynosi 56,4 km (stan na 31.12.2013 r.), z przyłączami prowadzącymi do budynków mieszkalnych w ilości 474 szt. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych ogółem wynosi 41,3 m<sup>2</sup>/mieszkańca/rok.

Wskaźnik liczby osób korzystających z instalacji wodociągowej w gminie wynosi około 86,3%. Sieć rozdzielcza przypadająca na 100 km<sup>2</sup> osiąga wartość 121,7 km. Zużycie wody w 2013 r. wyniosło łącznie 76,5 dam<sup>3</sup>.

Z uwagi na znaczny udział rozproszonej zabudowy w gminie, rozwój inwestycji sieciowych (budowa nowych odcinków sieci wodociągowej) będzie generować wysokie koszty związane z realizacją inwestycji.

Na terenach niezbrojonych w sieć wodociągową, do celów socjalno – bytowych wykorzystuje się ujęcia indywidualne.

**Tabela 25. Stan sieci wodociągowej w Gminie Regnów na przestrzeni lat 2009 - 2013**

Wyszczególnienie	Jednostka	2009	2010	2011	2012	2013
Długość sieci wodociągowej	km	55,9	55,9	56,4	56,4	56,4
Liczba gospodarstw przyłączonych do sieci wodociągowej	szt.	468	469	470	474	474

\*Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Regnowie

**Tabela 26. Gospodarowanie wodą pitną na obszarze Gminy Regnów**

Producent wody	Eksploatowany wodociąg, (zaopatrywane miejscowości)	Produkcja wody [m <sup>3</sup> /d]	Uzdatnianie wody (metody)
CEWOKAN Sp. z o. o. 99-400 Łowicz, ul. Małaszyce 1c	Wodociąg Publiczny Regnów (Regnów, Regnów Nowy, Annosław, Kazimierzów, Podskarbich Królewskie, Podskarbich Szlacheckie, Sowidół, Rylsk, Rylsk Duży, Rylsk Mały, Sławków, Wólka Strońska )	222	Odżelazianie odmanganianie

\*Według Ocena obszarowa jakości wody do spożycia na terenie powiatu rawskiego za rok 2013, PSSE w Rawie Mazowieckiej

Na terenie Gminy Regnów nie funkcjonuje sieć kanalizacji sanitarnej. Brak jest oczyszczalni ścieków. Nieczystości płynne z gospodarstw domowych i instytucji gromadzone są w bezodpływowych zbiornikach (szambach), które są opróżniane w miarę potrzeb. Nieznaczna liczba gospodarstw domowych posiada oczyszczalnie przydomowe.

Dość wysoki stopień zwodociągowania gminy, funkcjonowanie szamb o różnym stopniu szczelności oraz poziomie eksploatacji, przenikanie nieczystości do gruntów, to główne argumenty przemawiające za podjęciem działań mających na celu sukcesywne porządkowanie gminnej gospodarki ściekowej. Prognozuje się, że przydomowe oczyszczalnie ścieków stanowiąc będą podstawę gospodarki ściekowej na terenie gminy.

### 3.3. Gospodarka odpadami

Największą grupę odpadów powstających na terenie Gminy Regnów stanowią odpady komunalne, tj. odpady powstające w gospodarstwach domowych oraz u innych wytwórców (głównie z sektora handlowego, usługowego, obiektów użyteczności publicznej) i nie zawierające odpadów niebezpiecznych.

Do lipca 2013 r., odpady wytworzone na terenie gminy zbierane były przez wyspecjalizowane firmy oraz transportowane i składowane na wysypisku zlokalizowanym poza gminą. W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie znowelizowana ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, która zmieniła obowiązujące do lipca 2013 r. zasady zbiórki i utylizacji odpadów komunalnych. Z dniem 1 lipca 2013 r. obowiązek wywozu nieczystości stałych przejęła gmina.

Gospodarka odpadami z sektora komunalno- bytowego prowadzona jest w ramach zbiórki odpadów stałych zmieszanych oraz selektywnej zbiórki odpadów typu workowego. Odpady stałe zmieszane gromadzone są w pojemnikach o pojemności 120 l. Worki do segregacji odpadów (szkło, papier, plastik) dostarczane są przez firmę odbierającą odpady z terenu gminy. Wszystkie odpady odbierane są raz na trzy tygodnie. Mieszkańcy gminy oddają odpady zgodnie z obowiązującym harmonogramem odbioru odpadów. Obecnie odpady z terenu Gminy Regnów odbierane są przez firmę VEOLIA Usługi dla Środowiska Oddział w Tomaszowie Mazowieckim ul. Majowa 87/89.

Dwa razy w roku przeprowadzana jest zbiórka odpadów wielkogabarytowych. Na terenie Gminy Regnów nie ma składowiska odpadów komunalnych. Składowanie odpadów oraz mechaniczno – biologiczne przetwarzanie najczęściej odbywa się na składowisku ZGO AQARIUM Sp. z o. o., Pukinin 140. Odpady poddawane są procesowi recyklingu w następujących zakładach:

- VEOLIA Usługi dla Środowiska Recykling Sp. z o.o. ul. Sobiszowska 1, 44-100 Gliwice,
- Recykler Eko- Twór Sp. z o.o. ul. Towarowa 5, 43-300 Wilamowice,
- Huta Szkła Ardagh Glass S.A. Zakład w Ujściu, ul. Huty Szkła 2, 64-850 Ujście.

**Tabela 27. Ilość odpadów zebranych z terenu Gminy Regnów w latach 2009-2013**

Rodzaj	Jednostka	2009	2010	2011	2012	2013
Ilość odpadów komunalnych zebranych ogółem	Mg	521,72	413,79	441,75	413,89	332,72
Ilość odpadów komunalnych zebranych selektywnie	Mg	14,81	13,5	20,3	9,18	23,21
Liczba gospodarstw objętych selektywną zbiórką odpadów	szt.	374	354	455	505	511
Ilość zebranych odpadów azbestowych	Mg	2,4	36,8	0	17,79	2,0

\*Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Regnowie

### 3.4. Zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

#### Ciepłownictwo

W Gminie Regnów nie funkcjonują scentralizowane systemy ogrzewania oraz sieci ciepłownicze zaopatrujące gospodarstwa domowe i instytucje (nie istnieją zakłady, które produkowałyby ciepło oraz jednostki zajmujące się dystrybucją ciepła). Podstawą gospodarki cieplnej jest więc infrastruktura ciepłownicza oparta na lokalnych źródłach ciepła eksploatowanych przez ich właścicieli wyłącznie na własne potrzeby oraz przez piecowy system ogrzewania mieszkań.

Głównym czynnikiem grzewczym jest węgiel oraz inne produkty węglopochodne, bardzo rzadko olej opałowy. Stosunkowo duży jest również udział opalania kotłowni lokalnych (w gospodarstwach domowych) biomasą, najczęściej resztkami z rolnictwa, sadownictwa. W budynkach mieszkalnych są instalacje centralnego ogrzewania, do celów kulinarnych wykorzystywane są paleniska kuchenne, kuchnie na propan-butan, kuchnie elektryczne, a do podgrzania wody uzupełniająco termy elektryczne.

Większe urządzenie energetyczne spalania paliw są w kotłowniach w budynkach użyteczności publicznej i zakładach przemysłowych.

**Tabela 28. Kotłownie w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Regnów**

Lokalizacja obiektu	Źródło ciepła	Moc (kW)	Rodzaj paliwa
*Urząd Gminy w Regnowie; Szkoła Podstawowa; Gimnazjum; Bank Spółdzielczy*	piec olejowy	275	olej opałowy
Gminny Ośrodek Zdrowia w Regnowie	piec olejowy	70	olej opałowy
Budynek Straży Pożarnej w Regnowie	piece elektryczne	30	energia elektryczna

\* Kotłownia olejowa w Szkole Podstawowej w Regnowie jest źródłem ciepła również dla budynków: Urząd Gminy w Regnowie, Gimnazjum i Banku Spółdzielczego w Białej Rawskiej – Oddział w Regnowie

\*\*Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Regnowie

#### Energia elektryczna

Zaopatrzenie obszaru Gminy Regnów w energię elektryczną odbywa się z krajowego systemu elektroenergetycznego. Operatorem systemu dystrybucyjnego działającym w zasięgu terytorialnym Gminy Regnów jest PGE Dystrybucja S.A. Oddział Łódź - Teren, wchodząca w skład Grupy Energetycznej- PGE Polska Grupa Energetyczna S.A.

Obszar Gminy Regnów zasilany jest w energię elektryczną za pośrednictwem magistralnych linii 15kV:

- Żurawia- Annosław
- Żurawia- Rylsk
- Rawa Mazowiecka- Nowe Miasto

wyprowadzonych ze stacji 110/15 kV „Żurawia” zlokalizowanej w miejscowości Porady Górne- Gmina Biała Rawska, oraz ze stacji „Rawa Mazowiecka”, które połączone są z systemem elektroenergetycznym 110 kV liniami 110 kV „Odlewnia (Koluszki)- Rawa Mazowiecka”, „Rawa Mazowiecka- Żurawia” oraz „Żurawia- Roszkowa Wola”. Linie średniego napięcia zasilają około 35 stacji transformatorowych (15/04kV).

Na terenie gminy Regnów dominuje sieć napowietrzna nieizolowana oraz stacje słupowe.

## **Gaz sieciowy**

Gmina Regnów leży w zasięgu terytorialnym działania Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o., Oddział w Warszawie, Zakład Gazowniczy w Łodzi, Rejon Dystrybucji Gazu (RDG) w Skierniewicach, jednak w stanie obecnym jest to obszar niezgazyfikowany. Do celów socjalno - bytowych (głównie do przygotowywania posiłków oraz ciepłej wody użytkowej) powszechnie stosuje się gaz ciekły propan-butan w 11-kg butlach.

## **4. Charakterystyka sfery gospodarczej**

### **4.1. Aktywność gospodarcza**

Na terenie Gminy Regnów funkcjonuje obecnie 97 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. Rynek pracy na terenie gminy kształtowany jest głównie przez sektor prywatny - blisko 93% ogólnej liczby podmiotów gospodarczych należy do sektora prywatnego. Znaczny udział wśród zarejestrowanych firm stanowią podmioty małe, gdzie znaczna ich część działa jako podmioty jednoosobowe.

Dynamikę zmian w liczebności podmiotów gospodarczych w gminie przedstawiono w tabeli 26.

**Tabela 29. Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Regnów w latach 2009-2013**

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	84	90	90	93	97
Sektor publiczny	7	7	7	7	7
Sektor prywatny	77	83	83	86	90

\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Liczba podmiotów w roku 2013 zwiększyła się w stosunku do roku 2009 o 13, tj. o 13,4%. W sektorze prywatnym, od 2011 r. nieznacznie wzrasta liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, które stanowią blisko 88% ogólnej liczby podmiotów sektora prywatnego.

**Tabela 30. Sektor prywatny w Gminie Regnów w latach 2009-2013**

<b>Wyszczególnienie</b>	<b>2009</b>	<b>2010</b>	<b>2011</b>	<b>2012</b>	<b>2013</b>
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	69	75	74	76	79
Spółki handlowe	1	0	0	0	0
Spółdzielnie	1	1	1	1	1
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	2	2	3	3	4

\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych

Większość firm działających na gminnym rynku to mikroprzedsiębiorcy, czyli podmioty zatrudniające mniej niż 10 pracowników lub bazujących na samozatrudnieniu. W roku 2013 zarejestrowano w gminie 7 nowych prywatnych podmiotów gospodarczych, z czego 6 podmiotów to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Poziom aktywności gospodarczej na terenie gminy, mierzony wskaźnikiem liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym wynosi 88,2



(według danych GUS, stan na koniec 2013 r.). O charakterze lokalnej gospodarki wiele mówi również struktura branżowa, którą przedstawiono w tabeli 28.

**Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Regnów według PKD 2007 w 2013 r.**

Sektor gospodarki	Liczba podmiotów gospodarczych
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7
Górnictwo i wydobywanie	1
Przetwórstwo przemysłowe	13
Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1
Budownictwo	16
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	23
Transport i gospodarka magazynowa	8
Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3
Informacja i komunikacja	1
Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3
Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1
Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	2
Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	1
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	3
Edukacja	4
Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	2
Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3
Pozostała działalność usługowa. Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników, gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	5
<b>Ogółem</b>	<b>97</b>

\*Według danych GUS, Bank Danych Lokalnych

#### 4.2. Rolnictwo

*(Dane liczbowe odnośnie rolnictwa przyjęte są głównie na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego z roku 2010 oraz danych z Urzędu Gminy w Regnowie).*

Gmina Regnów ma typowo rolniczy charakter. Podstawową działalnością mieszkańców jest prowadzenie własnych gospodarstw rolnych. Użytki rolne w gminie zajmują 4071,7 ha, tj. blisko 88% całkowitej powierzchni gminy.

Duże znaczenie dla produkcji rolnej ma jakość gleb. Na terenie gminy występują gleby wytworzone w stropie glin zwałowych oraz utworów peryglacialnych – piasków gliniastych, pyłów oraz piasków pylastych. Gleby te określane są jako brunatne (właściwe i wylugowane) a także jako gleby przebyte (pseudobielicowe). W miejscach występowania piasków wodnolodowcowych występują gleby bielicowe na piaskach.

W dolinach rzek Rylki i Kanału Ossowice występują mady oraz gleby mułowe i torfowe, użytkowane jako łąki i pastwiska.

Na stan gleb wpływ mają m.in. procesy erozyjne, emisja gazów i pyłów, prowadzona gospodarka rolna (nawożenie, stosowanie środków ochrony roślin) a także świadomość ekologiczna użytkowników gruntów.

Na terenie gminy występują stosunkowo korzystne warunki do produkcji rolnej. Gleby dobrej jakości (III i IV klasa bonitacyjna) stanowią około 58% ogółu gleb użytkowanych rolniczo, natomiast gleby słabszych klas bonitacyjnych (V i VI) zajmują około 42% użytków rolnych.

**Tabela 32. Powierzchnia użytków rolnych w Gminie Regnów**

Wyszczególnienie		Powierzchnia w ha
Rodzaj	Klasa	w poszczególnych klasach ziemi
Grunty orne	II	-
	IIIa	25,54
	IIIb	524
	IVa	869,61
	IVb	816,60
	V	1207,22
	VI	359,44
Łąki	III	9,62
	IV	117,54
	V	107,72
	VI	24,61

\*Opracowanie własne na podstawie danych urzędu Gminy w Regnowie

Kompleksy gleb dobrych klas bonitacyjnych (IIIa, IIIb i IV) występują we wschodniej części gminy, w rejonie wsi Annosław, Sławków, Nowy Regnów i Rylsk Duży oraz lokalnie w innych rejonach gminy. Gleby słabszych klas bonitacyjnych dominują w rejonie miejscowości Podskarbice Królewskie, Podskarbice Szlacheckie i Kazimierzów. Najsłabsze gleby zajmują północno – zachodnią część gminy.

Miarą przydatności gleb do produkcji rolnej są kompleksy glebowo – rolnicze, które obejmują różne zespoły gleb charakteryzujących się podobnymi właściwościami i mogą być podobnie użytkowane. Na obszarze gminy przeważają kompleksy przydatności rolniczej: pszenno dobry, żytni bardzo dobry i żytni dobry. Podstawowym kierunkiem w produkcji rolnej jest uprawa zbóż (zwłaszcza żyta) i ziemniaków. W produkcji zwierzęcej głównym kierunkiem jest chów trzody chlewnej, bydła i drobiu.

Na terenie Gminy Regnów funkcjonuje 445 gospodarstw rolnych. Najliczniejszą grupę stanowią gospodarstwa o powierzchni 1 – 15 ha (ponad 84% wszystkich gospodarstw). Najmniej liczną grupę stanowią gospodarstwa o powierzchni do 1 ha włącznie (blisko 5%).

**Tabela 33. Struktura gospodarstw rolnych w Gminie Regnów**

Wielkość gospodarstwa [ha]	Liczba gospodarstw (szt.)
do 1 ha włącznie	22
powyżej 1 ha razem	423
1-5	159
1-10	308
1-15	376
5-10	149
5-15	217
10-15	68
5 ha i więcej	264
10 ha i więcej	115
15 ha i więcej	47
<b>Ogółem</b>	<b>445</b>

\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, PSR 2010

Głównym kierunkiem gospodarki rolnej jest produkcja mieszana – roślinna i zwierzęca. Według danych GUS (Powszechny Spis Rolny, 2010), powierzchnia gruntów rolnych zajęta pod uprawy zbóż wynosi 2138,99 ha, tj. ponad 56% powierzchni produkcyjnej gruntów ornych. Wśród upraw przeważają zboża: żyto, owies, jęczmień oraz mieszanki zbożowe jare. Znaczącą rolę odgrywa również produkcja warzyw, zwłaszcza ziemniaków - 277,14 ha, tj. ponad 7% powierzchni gruntów ornych. Ponadto (na mniejszą skalę) uprawiane są także warzywa gruntowe.

Dla rolnictwa w gminie znaczenie ma również hodowla bydła, trzody chlewnej i drobiu. 283 gospodarstwa w gminie utrzymują zwierzęta gospodarskie. Na terenie gminy hoduje się (dane z roku 2010, PSR):

- 580 sztuk bydła, w tym 1865 krów,
- 3381 sztuk trzody chlewnej (414 loch),
- 66 koni,
- 9150 sztuk drobiu (6992 kur).

#### 4.3. Leśnictwo

Lasy posiadają ogromne znaczenie dla funkcji ekologicznych każdego obszaru. Odgrywają one istotną rolę w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów, warunkują zachowanie życia i rozwoju cywilizacyjnego, są siedliskiem większości gatunków dziko żyjących zwierząt.

Według danych GUS (stan na koniec 2013 r.), powierzchnia gruntów leśnych ogółem w gminie wynosi 365,70 ha. Struktura własnościowa gruntów leśnych przedstawia się następująco:

- grunty leśne publiczne- 101,67 ha, w tym blisko 28% znajduje się w zarządzie Lasów Państwowych,
- grunty leśne prywatne- 264,03 ha.

Powierzchnia lasów na terenie gminy wynosi 364,69 ha. Wskaźnik lesistości dla Gminy Regnów wynosi 7,9% i jest znacznie niższy od wskaźników lesistości powiatu rawskiego i województwa łódzkiego, które wynoszą odpowiednio 12,6% i 21,2%.

Zwarte kompleksy leśne na terenie gminy występują w rejonach miejscowości Ryłsk Mały, Annosław, Kazimierzów, Podskarbice Królewskie oraz Podskarbice Szlacheckie. Na pozostałym obszarze, drobne zalesienia o charakterystycznej nieregularnej linii polno – leśnej rozrzucone są wśród pól.

**Tabela 34. Powierzchnia lasów (w ha) w Gminie Regnów pod względem własności w latach 2011-2013**

Wyszczególnienie	2011	2012	2013
Lasy ogółem	366,5	364,5	364,69
Lasy publiczne ogółem	100,5	100,5	100,66
Lasy Publiczne Skarbu Państwa	100,5	100,5	100,66
Lasy Publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	100,5	100,5	100,66
Lasy prywatne ogółem	266,0	264,0	264,03

\*Opracowanie własne na podstawie danych GUS, Bank Danych Lokalnych, 2011- 2013

Na terenie gminy drewno pozyskiwane jest z lasów własności prywatnej. W 2013 r. z lasów pozyskano 29 m<sup>3</sup> grubizny. W tym samym roku w lasach prywatnych odnowiono zalesienia łącznie na 0,7 ha gruntów.

#### **4.4. Przemysł, produkcja i handel**

Gmina Regnów jest gminą typowo rolniczą, o bardzo małym uprzemysłowieniu głównie w zakresie przetwórstwa rolno – spożywczego. Działalność rolnicza oraz handlowo – usługowa są dominującymi formami gospodarowania. Wśród podmiotów prowadzących działalność gospodarczą przeważają małe podmioty. Są to najczęściej sklepy spożywcze, wielobranżowe, drobne zakłady produkcyjno – usługowe, usług remontowo – budowlanych itp.

Do podmiotów związanych z rolnictwem, działających na terenie Gminy Regnów należą:

- PRZYSMAC - Zakład Przetwórstwa Owocowo-Warzywnego,
- KARPA – FRUT s.c. – Zakład Przetwórstwa Owocowo - Warzywnego,
- Grupa Producentów Owoców ROJA Sp. z o.o.,
- P.P.H.U. MARINEX s.c. – działające w branży przetwórstwa owocowo – warzywnego.

Dalszy rozwój Gminy Regnów będzie oparty na rozwoju drobnej i średniej przedsiębiorczości. Średnie i małe firmy szybciej i sprawniej dostosowują się do potrzeb rynku.

### **5. Charakterystyka środowiska przyrodniczego**

#### **5.1. Ukształtowanie powierzchni, geomorfologia i geologia**

Według podziału Polski na regiony fizycznogeograficzne Gmina Regnów znajduje się w obrębie makroregionu Wzniesienia Południowomazowieckie, w części mezoregionu Wysoczyzna Rawska (wg regionalizacji Polski J. Kondrackiego). Jest to forma terenu charakteryzująca się występowaniem glin morenowych i utworów zwirowych o monotonnym krajobrazie. Budowa geologiczna oraz rzeźba terenu zdominowane są przez utwory czwartorzędowe, neoplejstoceniowe. Powierzchniowo występują głównie: piaski gliniaste, gliny piaszczyste i gliny zwałowe moreny dennej stadiału Pilicy.

Obszar wysoczyzny rawskiej wznosi się na wysokości 150 – 180 m n.p.m. Teren jest lekko falisty, a spadki terenu nie przekraczają 2 – 5 %, bez wyraźnego kierunku nachylenia. Obszar gminy jest typowo nizinny. Najniżej położone tereny znajdują się w miejscowości Podskarbice Szlacheckie. Najwyższy punkt w gminie stanowi wzniesienie w pobliżu miejscowości Rylsk Mały (180,10 m n.p.m.).

Dominującą rolę w budowie geologicznej obszaru gminy odgrywają utwory czwartorzędowe, neoplejstoceniowe. Mają one podstawowe znaczenie dla budowy geologicznej i rzeźby powierzchni tych terenów. Osiągają miąższość w granicach 30-70m i są to głównie osady o genezie lodowcowej i wodnolodowcowej. Seria czwartorzędu składa się generalnie z dwóch kompleksów glin zwałowych, deponowanych w okresie zlodowaceń południowopolskich (starsze, niższe) oraz zlodowaceń środkowopolskich (młodsze, wyższe). Rozdziela je seria

piaszczysto-żwirowa akumulowana w interglacjale wielkim. Ponad młodszym kompleksem glin zwałowych zalega pokrywa aluwialna akumulowana w okresie zlodowacenia Wisły, a w dolinach rzecznych – utwory akumulacji rzecznej eo- i mezoholocenu.

Utwory powierzchniowe terenów to głównie piaski gliniaste, gliny piaszczyste i gliny zwałowe moreny dennej stadiału Pilicy.

## 5.2. Warunki klimatyczne

Zgodnie z podziałem Polski na regiony klimatyczne wg W. Okołowicza i D. Martyn, Gmina Regnów położona jest w mazowiecko-podlaskim regionie klimatycznym. Klimat tego regionu jest pod wpływem kontynentalnym, charakteryzującym się dość znacznymi rocznymi amplitudami temperatury powietrza, dość późną i stosunkowo krótką wiosną oraz długim latem. Zimy są łagodne z krótkotrwałymi okresami mrozów oraz częstymi odwilżami.

Warunki topoklimatyczne tego obszaru przedstawiają się następująco:

- średnia roczna temperatura powietrza  $-7,7^{\circ}\text{C}$ ,
- średnia temperatura powietrza w miesiącu styczniu:  $-2,8^{\circ}\text{C}$ ,
- średnia temperatura powietrza w miesiącu lipcu:  $+18^{\circ}\text{C}$ .
- czas trwania zimy: 92 dni,
- czas trwania lata: 97 dni.
- liczba dni z pokrywą śnieżną: 75 dni,
- suma opadów atmosferycznych: 520 mm,
- ilość dni słonecznych, pogodnych w ciągu roku: 55 dni,
- liczba dni pochmurnych w ciągu roku: 118 dni
- najbardziej intensywne opady występują w miesiącach VI-VIII.

Sprzyjającymi czynnikami klimatycznymi na opisywanym obszarze są:

- warunki solarne wyróżniające się wysokim usłonecznieniem (z roczną sumą całkowitego promieniowania słonecznego -  $86,3 \text{ kcal/cm}^2$ ),
- stosunkowo duża liczba dni pogodnych,
- stosunkowo długi okres bezmroźny
- długi okres wegetacyjny - 214 dni.

Do niekorzystnych czynników klimatycznych z punktu widzenia potrzeb gospodarczych, w szczególności potrzeb rolniczej działalności należą:

- niedobór opadów atmosferycznych, w tym częste występowanie okresów bez opadów (susze),
- wysoka wartość rocznej sumy parowania terenowego, co przyczynia się do okresowych deficytów wody w glebie.

W regionie dominują wiatry z sektora zachodniego (16,8%), południowo wschodniego (11,8%) oraz południowo-zachodniego (11,1%). Są to jednocześnie wiatry najsilniejsze, ponieważ ich prędkość średnia ważona wynosi ok. 4,2 m/s. Najrzadziej występują wiatry

północno-wschodnie (3,7%) i północne (4,7%). Są to wiatry słabsze, których prędkość średnia ważona wynosi odpowiednio 3,1 m/s i 3,4 m/s.

W obszarach dolinnych niekorzystne z punktu widzenia środowiska zamieszkania, są warunki wilgotnościowe; większe jest prawdopodobieństwo występowania przymrozków przygruntowych i inwersji temperatury, również częstsze są przypadki zaleganie chłodnego i wilgotnego powietrza oraz mgieł.

### **5.3. Hydrologia**

#### **5.3.1. Wody podziemne**

Gmina Regnów, podobnie jak cały powiat rawski należy do południowomazowieckiego regionu hydrogeologicznego. Wody podziemne na terenie Gminy Regnów związane są z utworami czwartorzędu. Wody tego poziomu występują w piaskach i żwirach na głębokości od kilku do kilkudziesięciu metrów. Poziomy wód w osadach czwartorzędowych jest nieregularny, związane z dolinnymi osadami plejstocenu i holocenu. Występują też jako wody zawieszane (soczewki) w glinach zwałowych, ich zasobność jest jednak niewielka. Podstawowy poziom wodonośny odnaleźć można w osadach żwirowo – piaszczystych młodszej części zlodowacenia południowopolskiego oraz piaskach i żwirach dolnych zlodowaceń środkowopolskich, na głębokości od kilku do kilkudziesięciu metrów. Wody z utworów czwartorzędowych ze względu na ich jakość i zasoby stanowią istotne źródło zaopatrzenia ludności w wodę pitną, ujmowane są przez wszystkie studnie kopane oraz głębinowe na terenie gminy.

#### **5.3.2. Wody powierzchniowe**

Cały teren Gminy Regnów położony jest w obrębie zlewni rzeki Bzury (II rzędu), w podzlewni rzeki Rawki (III rzędu). Przez teren gminy przepływa rzeka Rylka, będąca prawym dopływem rzeki Rawki. Drugim większym ciekim wodnym jest Kanał Regnów – Ossowice, który uchodzi do rzeki Rylki. Ponadto przez obszar gminy przepływa Kanał „Cielądzki”. Przepływające przez terytorium gminy rzeki są niewielkie i silnie meandrujące. Poza wymienionymi wyżej ciekami wodnymi na terenie gminy znajdują się także inne, nieliczne i niewielkie naturalne cieki wodne, których wody bezpośrednio i pośrednio zasilają Kanał Regnów – Ossowice i rzekę Rylkę. Występujące na terenie gminy naturalne zbiorniki mają niewielką powierzchnię i pojemność oraz charakter niedużych stawów, oczek wodnych i starorzeczy. Łączna długość sieci rzecznej na terenie Gminy Regnów wynosi około 22,2 km.

### **5.4. Ochrona przyrody**

Obszar Gminy Regnów, podobnie jak cała Wysoczyzna Rawska nie jest zasobny w naturalne zbiorowiska roślinne. Do najcenniejszych pod względem przyrodniczym terenów należą:

- obszary dolin rzecznych,
- zwarty kompleks lasów w Rylsku Małym, wchodzący w skład dużego kompleksu leśnego w Zuskach (Gmina Cielądz),

- zadrzewienia olszowe w strefie przybrzeżnej, które miejscami przechodzą w większe skupiska leśne (lasu łęgowego).

Na terenie gminy nie występują obszary objęte ochroną prawną na podstawie ustawy o ochronie przyrody, takie jak: rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe czy obszary Natura 2000. Do miejsc cenniejszych pod względem przyrodniczym (zarazem kulturowym i historycznym), należą parki podworskie w miejscowościach Ryłsk i Ryłsk Duży. Cenny drzewostan występuje w parku w Ryłsku. Sześć spośród rosnących tam drzew stanowią pomniki przyrody: cztery wiąz szypułkowe o obwodach od 390 do 480cm oraz dwie lipy drobnolistne o obwodach 325 cm i 340 cm.

Pomniki przyrody występujące na terenie Gminy Regnów utworzone zostały na mocy Zarządzenia Nr 6 Wojewody Skierniewickiego z dnia 3 marca 1990 r. w sprawie uznania za pomniki przyrody.

**Tabela 35. Pomniki przyrody na terenie Gminy Regnów**

Nazwa	Data utworzenia	Lokalizacja	Obwód na wys. 1,3m (cm)
Wiąz szypułkowy	1990-03-03	Park zabytkowy w Ryłsku Małym	467
Wiąz szypułkowy	1990-03-03	Park zabytkowy w Ryłsku Małym	507
Wiąz szypułkowy	1990-03-03	Park zabytkowy w Ryłsku Małym	430
Wiąz szypułkowy	1990-03-03	Park zabytkowy w Ryłsku Małym	610
Lipa drobnolistna	1990-03-03	Park zabytkowy w Ryłsku Małym	340
Lipa drobnolistna	1990-03-03	Park zabytkowy w Ryłsku Małym	365

\* Na podstawie danych <http://lodz.rdos.gov.pl>

## 6. Zagospodarowanie przestrzenne

### 6.1. Obowiązujące w gminie dokumenty zagospodarowania przestrzennego

Gmina Regnów zgodnie z zapisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. 2012, poz. 647 ze zm.) posiada opracowane "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego".

Podstawowe ustalenia „Studium...” obejmują kierunki zagospodarowania przestrzennego dla obszaru gminy w aspekcie: struktury przestrzennej, przeznaczenia terenów pod konkretne funkcje, ochrony środowiska, rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, społecznej, kształtowaniu przestrzeni rolniczej i leśnej.

Podstawowymi dokumentami sterującymi zagospodarowaniem przestrzennym w gminie są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

**Tabela 36. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie Gminy Regnów**

Lp.	Miejscowy plan zagospodarowania	Uchwała	Publikacja
1.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Regnów, fragmenty obszarów wsi: Regnów, Kazimierzów, Annosław, Podskarbice Szlacheckie, Nowy Regnów, Sowidół	Uchwała Nr XVII/103/2012 Rady Gminy Regnów z dnia 30.08.2012 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Łódzkiego poz. 3343 z 24.10.2012 r.

2.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Regnów, fragmenty obszarów wsi: Regnów, nowy Regnów, Kazimierzów, Podskarbice Królewskie i Rylsk	Uchwała Nr XII/79/2012 i XIII/57/03 Rady Gminy Regnów z dnia 29.03.2012 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Łódzkiego poz. 1471 z 14.05.2012 r.
3.	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Gminy Regnów, fragment obszaru wsi Regnów	Uchwała Nr VIII/51/11 Rady Gminy Regnów z dnia 15.09.2011 r.	Dziennik Urzędowy Województwa Łódzkiego Nr 311 poz. 3140 i 1608 z dnia 27.10.2011 r.

Na podstawie Uchwały Nr XXXIII/200/2014 Rady Gminy Regnów z dnia 26 czerwca 2014 r., Gmina Regnów przystąpiła do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Regnów, fragmenty wsi: Annosław, Kazimierzów, Podskarbice Królewskie, Podskarbice Szlacheckie, Regnów i Sowidół. Obszary, które zostaną objęte ustaleniami planu, położone są:

- Annosław, przy drodze powiatowej Nr 4105E,
- Kazimierzów, przy drodze powiatowej Nr 4306E,
- Podskarbice Królewskie, przy drodze powiatowej Nr 4120E,
- Podskarbice Szlacheckie, przy drodze powiatowej Nr 4117E,
- Regnów, przy drodze powiatowej Nr 4118E,
- Sowidół, przy drodze powiatowej Nr 4119E.

## 6.2. Uwarunkowania zagospodarowania

Gmina Regnów jest gminą wiejską o charakterze rolniczym. Dominującą formą zabudowy jest charakterystyczna dla gmin wiejskich zabudowa zagrodowa i jednorodzinna, która ukształtowana została w oparciu o tradycyjne rolnicze wykorzystanie ziemi, rzeźbę terenu oraz zasobność przyrody. Dominuje budownictwo niskie, charakterystyczne dla osadnictwa wiejskiego zarówno pod względem formy jak i funkcji, tj. budynek mieszkalny jednorodzinny wraz z towarzyszącą zabudową związaną z działalnością gospodarczą mieszkańców.

Zagospodarowanie przestrzenne gminy związane jest głównie z dostępnością komunikacyjną- zabudowa mieszkaniowa ukształtowała się głównie w postaci zwykłych siedlisk przydrożnych. Są to układy liniowe, o zabudowie mniej lub bardziej skupionej, wzdłuż istniejących ciągów komunikacyjnych.

Aktualnie zauważalna jest tendencja odchodzenia od zabudowy zagrodowej na rzecz zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej. Nieliczne są przypadki, które dotyczą budowy obiektów związanych z produkcją rolniczą.

Struktura przestrzenna gminy ukształtowała się z centralnie położonym ośrodkiem- wsią Regnów, która jest stolicą gminy i skupia na swoim obszarze obiekty administracji publicznej, znaczną część infrastruktury społecznej, placówek usługowych, handlowych i innych.

Jednostkami pomocniczymi gminy są sołectwa w liczbie 12. W większości sołectw funkcją wiodącą jest rolnictwo, natomiast funkcjami uzupełniającymi są: produkcja i obsługa produkcji rolniczej, działalność przemysłowa.



**Tabela 37. Powierzchnia sołectw w Gminie Regnów**

<b>Lp.</b>	<b>Sołectwo</b>	<b>Powierzchnia sołectwa w ha</b>
1.	Annosław	569,62
2.	Kazimierzów	384,58
3.	Nowy Regnów	372,56
4.	Podskarbice Królewskie	308,30
5.	Podskarbice Szlacheckie	383,81
6.	Regnów	660,56
7.	Rylsk	496,47
8.	Rylsk Duży	780,36
9.	Rylsk Mały	203,31
10.	Sławków	194,38
11.	Sowidół	144,93
12.	Wólka Strońska	134,42

\*Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Regnowie

## Część II

### PLANOWANIE STRATEGICZNE ROZWOJU GMINY REGNÓW

#### 1. Identyfikacja problemów i szans rozwoju Gminy Regnów

##### 1.1. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest kluczowym elementem stosowanym w analizie strategicznej. Jest narzędziem przy pomocy którego można dokonać wyboru najlepszych kierunków rozwoju gminy w wyniku przeprowadzenia badania środowiska wewnętrznego gminy poprzez identyfikację mocnych i słabych jej stron oraz zbadać otoczenie w jakim gmina funkcjonuje i określić szanse oraz zagrożenia, jakie mogą mieć wpływ na dalszy jej rozwój.

Nazwa SWOT pochodzi z języka angielskiego i oznacza: S – *Strengths* (silne strony), W – *Weaknesses* (słabości, słabe strony), O - *Opportunities* (możliwości, szanse), T – *Threats* (zagrożenia).

Ocena potencjału w aspekcie słabych i mocnych stron pozwala na określenie siły i słabości gminy w zakresie analizowanych sfer. Silny potencjał to baza umożliwiająca budowanie strategii, słabości to problemy i ograniczenia, które należy ograniczyć bądź wyeliminować. Zagrożenia to ostrzeżenie przed niepożądanym rozwojem warunków zewnętrznych, natomiast szanse to wsparcie i inspiracje dla lokalnej polityki.

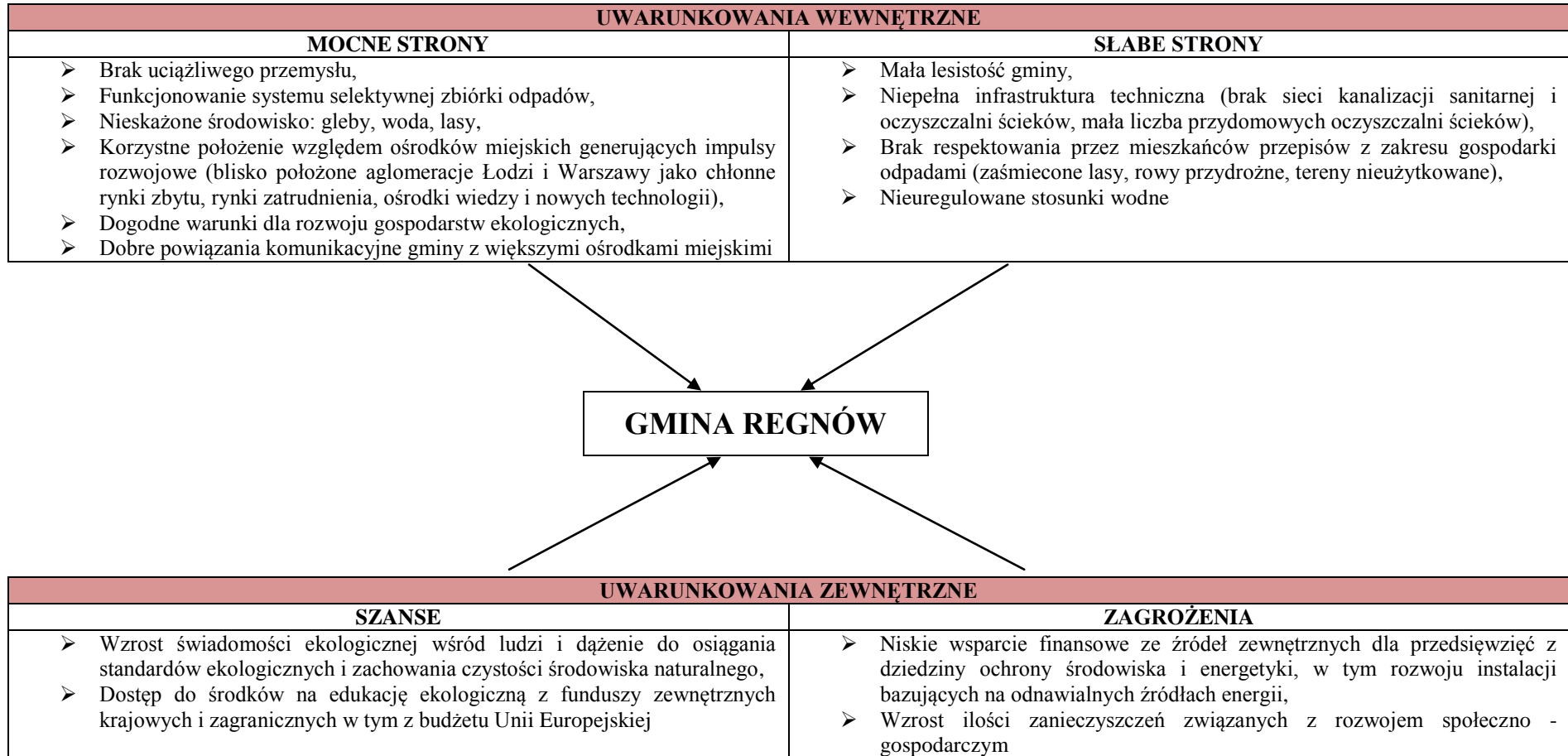
**ANALIZA SWOT**

	Czynniki wewnętrzne (wewnętrzne środowisko gminy)	Czynniki zewnętrzne (cechy otoczenia, w którym gmina funkcjonuje)
Czynniki pozytywne	MOCNE STRONY	SZANSE
Czynniki negatywne	SŁABE STRONY	ZAGROŻENIA

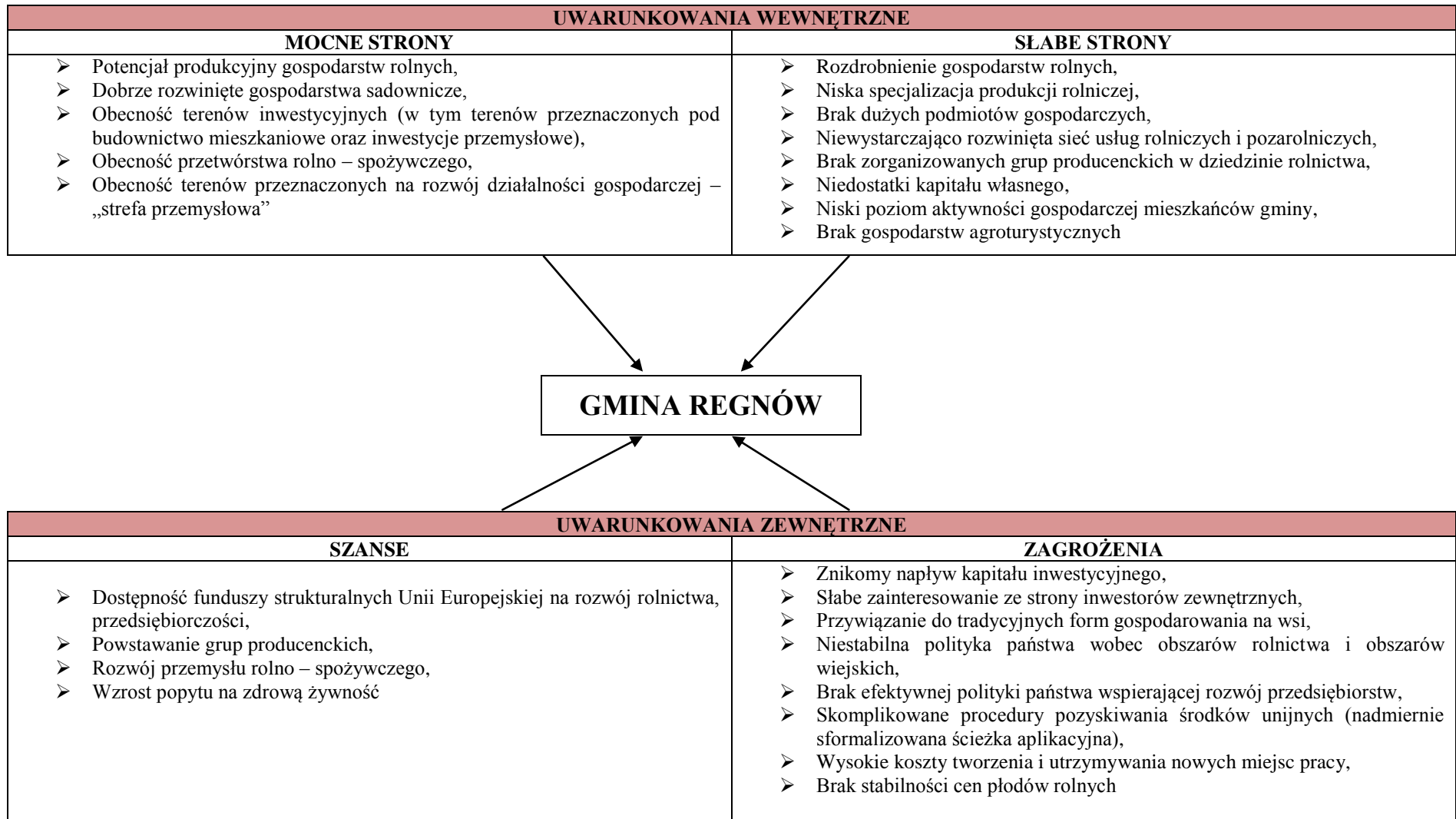
Analiza wykonana została na podstawie danych zaprezentowanych w Części I niniejszej „Strategii ...” oraz ustaleń sesji planowania strategicznego, która odbyła się w dniu 30 kwietnia 2014 r. i koncentruje się na zagadnieniach istotnych z punktu widzenia obecnego stanu gminy i jej przyszłego rozwoju, tj.

- Położenie gminy i środowisko naturalne,
- Gospodarka i rolnictwo,
- Infrastruktura techniczna,
- Kapitał ludzki i uwarunkowania społeczne.

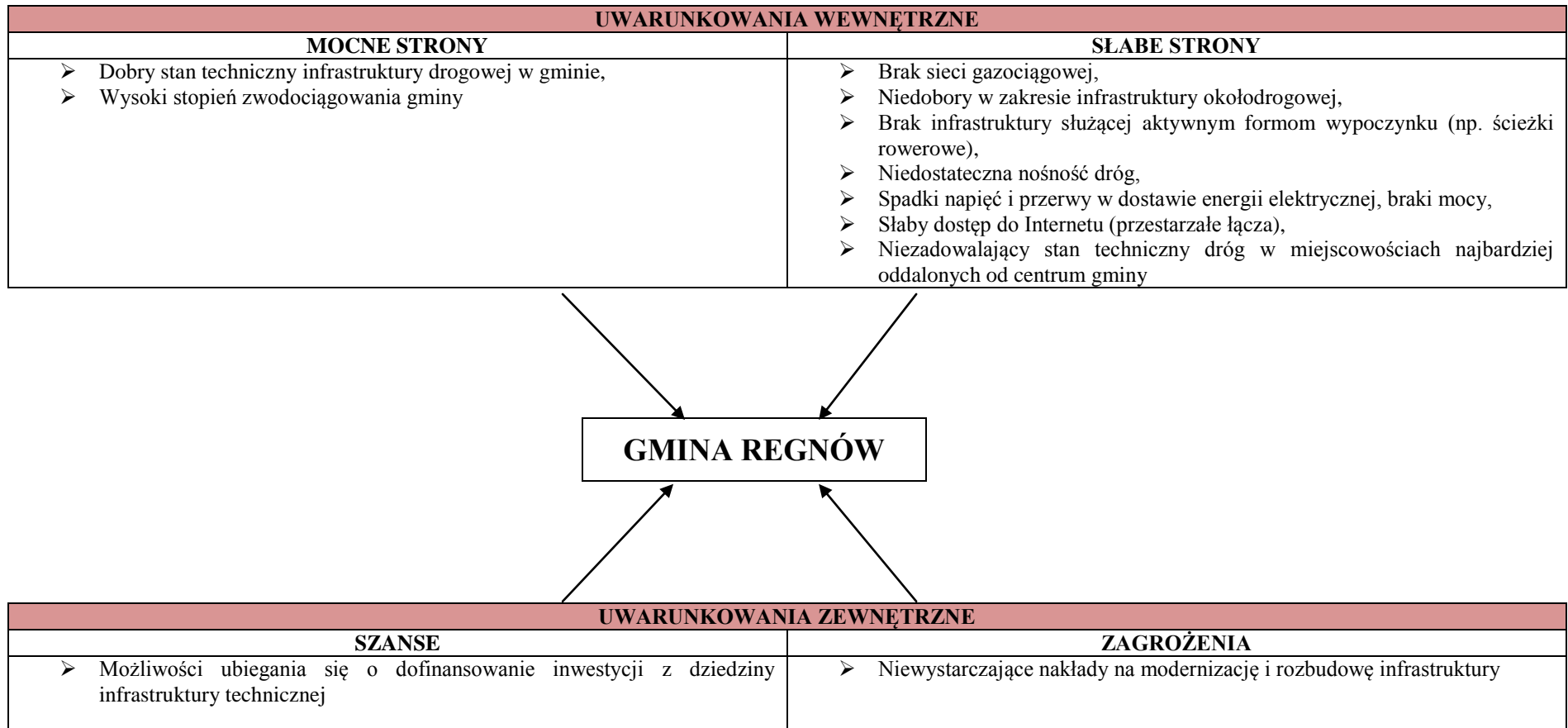
**Położenie gminy i środowisko naturalne**



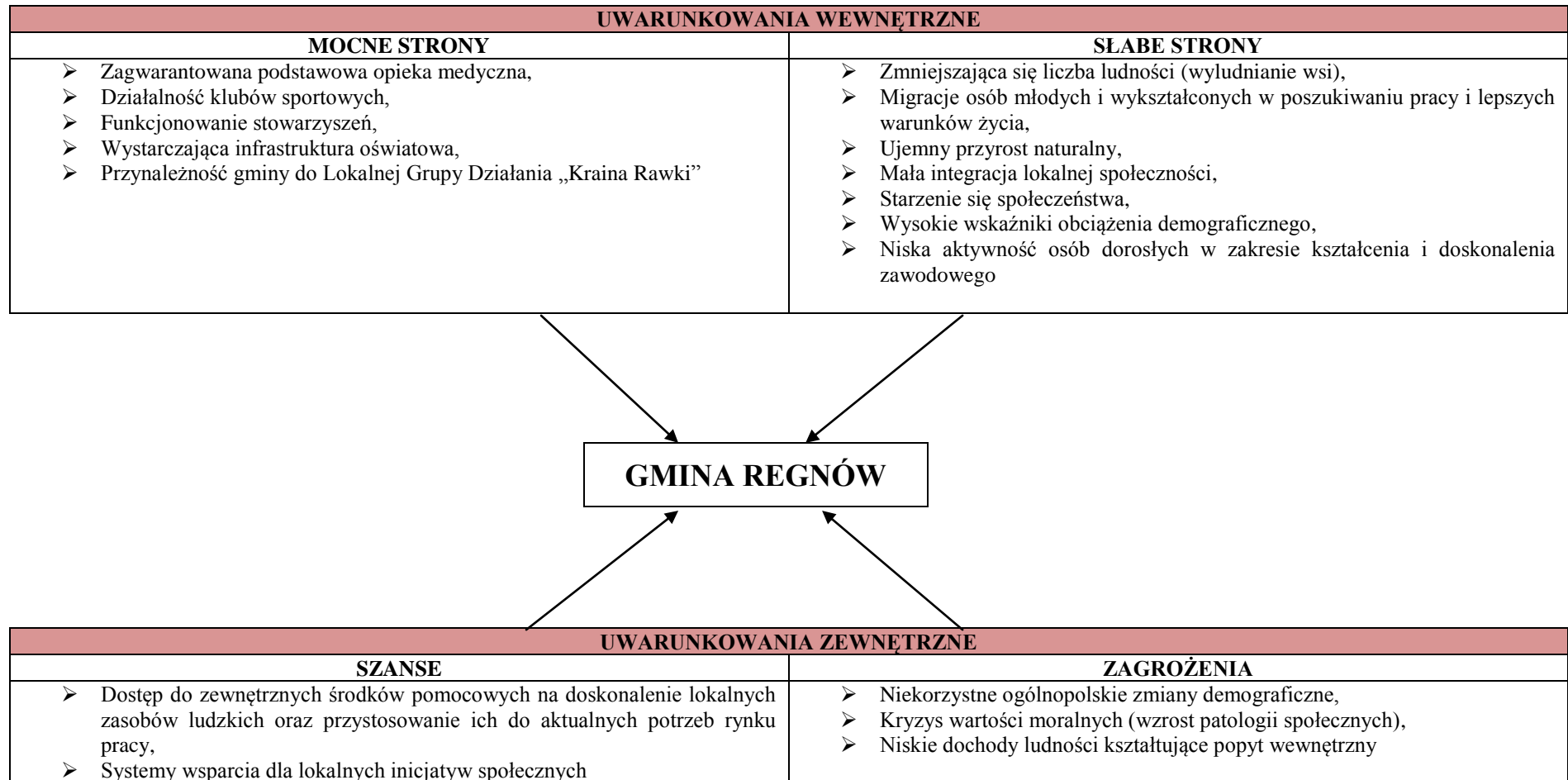
**Gospodarka i rolnictwo**



**Infrastruktura techniczna**



**Kapitał ludzki i uwarunkowania społeczne**



## 1.2. Założenia ogólne do „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014- 2020”

„Strategia Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020” kreśli kierunek rozwoju gminy poprzez ustalenie wizji i misji, wybór obszarów priorytetowych, celów strategicznych i operacyjnych a w ich ramach działań i zadań. „Strategia ...” ustanawia jednocześnie podstawy dla podejmowania kluczowych decyzji w przyszłości, tworzenia planów szczegółowych i kreowania projektów o zasadniczym wpływie na rozwój lokalny.

Posiadając „Strategię ...” gmina będzie dążyć do identyfikacji i wykorzystywania nieodkrytych dotychczas potencjałów i szans rozwojowych.

Determinacja i konsekwencja działań strategicznych podejmowanych przez władze lokalne wraz z wyzwalaniem i utrwalaniem aktywności społeczności lokalnej prowadzi do intensyfikowania rozwoju lokalnego.

„Strategia ...” stanowi fundament systemu zarządzania sukcesywnym rozwojem gminy. Rozpoznanie potrzeb i oczekiwań mieszkańców stworzyło podstawy do określenia wizji i misji Gminy Regnów a następnie pozwoliło na stworzenie podstaw do uruchomienia pożądanego procesów rozwojowych. Niwelowanie istniejących barier rozwoju gminy wymaga równocześnie od różnych środowisk i grup społecznych a także liderów życia społeczno- gospodarczego nowych inicjatyw i niekonwencjonalnych działań. Niniejsza „Strategia ...” powinna przyczynić się do tworzenia sprzyjających warunków i promowania rozwoju przedsiębiorczości, do podejmowania inicjatyw samozatrudnienia, skutecznego wspierania przedsiębiorczości społecznej w formie organizacji pozarządowych. Powinna również pozwolić na wzrost jakości ochrony zdrowia, przyczynić się ożywienia życia kulturalnego w gminie, powstawania nowych inicjatyw służących spędzaniu wolnego czasu przez mieszkańców, zwłaszcza młodzieży i dzieci.

Zakłada się, że wdrażanie „Strategii ...” będzie wynikiem aktywności możliwie dużej liczby podmiotów lokalnych.

## 2. Wizja Gminy Regnów

Wizja rozwoju Gminy Regnów jest opisem pożądanego w dłuższej perspektywie czasowej stanu rzeczywistości gminy. Określa cel jaki gmina chce osiągnąć i wskazuje generalny kierunek rozwoju.

Wizja Gminy Regnów:

***Gmina Regnów – nowoczesny i przyjazny dla środowiska ośrodek rolniczo – gospodarczo – turystyczny, gdzie warto mieszkać, pracować i wypoczywać***

Sposobem urzeczywistnienia zakładanej wizji jest misja. Stanowi ona nadrzędny cel funkcjonowania wspólnoty samorządowej. Określa przede wszystkim rolę władz w procesie rozwoju, ale ma równocześnie integrować, motywować i rozbudzać aspiracje całej społeczności lokalnej.

Misja jest zwięzłym opisem docelowego, oczekiwanego stanu i zakresu funkcji spełnianych przez gminę wobec jej mieszkańców i otoczenia. Stan opisywany w misji ma charakter

idealny, którego osiągnięcie powinno być zasadniczym celem wszystkich działań podejmowanych przez lokalną społeczność i władze.

Zgodnie z powyższą definicją cele strategiczne i cele operacyjne odwołują się do zadeklarowanej misji, a zaproponowane w ich ramach działania prowadzić będą do postulowanego w misji stanu.

Misja rozwoju Gminy Regnów:

***Gmina Regnów zapewnia wysoki poziom życia mieszkańców poprzez pełną i nowoczesną infrastrukturę techniczną, bogatą ofertę inwestycyjną oraz wysoką jakość usług społecznych***

U podstaw misji rozwoju Gminy Regnów leży przekonanie, iż gmina ma potencjalne szanse by stać się atrakcyjnym miejscem do zamieszkania, życia, prowadzenia działalności gospodarczej, lokowania kapitału a także wypoczynku i spędzania wolnego czasu.

### **3. Plan strategiczny dla Gminy Regnów na lata 2014-2020**

#### **3.1. Obszary priorytetowe i cele rozwoju Gminy Regnów**

Punktem wyjścia do określenia szczegółowych rozwiązań przewidzianych w niniejszej "Strategii..." jest określenie zasadniczych obszarów strategicznych (kluczowych) rozwoju gminy. Obszary te są najistotniejszymi polami działania gminy i jednocześnie wytyczają kierunki prac na najbliższe lata. U podstaw zdefiniowania obszarów priorytetowych rozwoju Gminy Regnów leży diagnoza społeczno- gospodarcza.

Działania gminy, ukierunkowane na osiągnięcie sformułowanej wizji oraz misji, koncentrować się będą na czterech strategicznych obszarach działania: społeczeństwo, gospodarka, infrastruktura techniczna i środowisko naturalne.

Wskazane powyżej obszary strategiczne należy postrzegać jako całość. Obszary te wzajemnie przenikają się a rozwój w jednym z nich wywiera wpływ na postęp w innych obszarach. Zostały one wyznaczone w sposób współzależny i łącznie wskazują drogę rozwoju Gminy Regnów.

#### **Obszar strategiczny I: SPOŁECZEŃSTWO**

Głównym celem działań podejmowanych w ramach tego obszaru jest rozwój zasobów ludzkich, wzrost aktywności lokalnego społeczeństwa i otwartości na zmiany. Warunkiem rozwoju społeczności zamieszkującej dany obszar jest m.in. zapewnienie wysokiego poziomu oświaty, dostępu do wiedzy, informacji, poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania i innych usług społecznych. Aktywność i otwartość w wymiarze społecznym to przede wszystkim potrzeba kształcenia i podnoszenia kwalifikacji, podejmowania ryzyka zawodowego, identyfikacja i integracja z lokalną społecznością.



### Obszar strategiczny II: **GOSPODARKA**

Głównym obszarem dotychczasowej aktywności gospodarczej gminy jest rolnictwo. Istnieje potrzeba modernizacji tej aktywności gospodarczej poprzez stymulowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego, produkcji zdrowej żywności, specjalizacji produkcji. Gospodarstwa wykorzystujące nowoczesne technologie i sposoby gospodarowania wykazują większą efektywność działania zapewniając tym samym zwiększone zyski.

Ważnym kierunkiem działań w tym obszarze jest wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, które oferować będą nie tylko wytworzone produkty rolne i czyste, nieskażone środowisko ale także warunki do rekreacji i wypoczynku. Koncepcja takiego rozwoju obszarów wiejskich polegać będzie na tworzeniu nowych miejsc pracy w dziedzinach związanych z rolnictwem, takich jak: przetwórstwo rolno – spożywcze, handel, usługi, szeroko rozumiana obsługa rolnictwa, agroturystyka.

Szansą na rozwój jest także zapewnienie terenów inwestycyjnych i ich zbrojenie w celu uatrakcyjnienia gminy jako miejsca do inwestowania i w konsekwencji tworzenia miejsc pracy poza rolnictwem.

### Obszar strategiczny III: **INFRASTRUKTURA TECHNICZNA**

Wysoki stopień wyposażenia danego obszaru w infrastrukturę techniczną jest podstawowym czynnikiem aktywizującym postęp społeczno – gospodarczy. Stanowi podstawę wszelkiej działalności gospodarczej i warunkuje jakość życia.

Wielkość zapotrzebowania na inwestycje infrastrukturalne w gminie należy ocenić jako stosunkowo dużą, zarówno w zakresie infrastruktury komunalnej jak również systemów telekomunikacyjnych i elektroenergetycznych.

Przede wszystkim należy dążyć do ograniczenia barier infrastrukturalnych utrudniających dostęp do wiedzy, bieżących informacji (korzystanie z zasobów Internetu). Rozwój systemów telekomunikacyjnych ma decydujący wpływ na zwiększanie konkurencyjności lokalnej gospodarki i rozwój zasobów ludzkich.

Interwencja w dziedzinie infrastruktury elektroenergetycznej powinna koncentrować się na modernizacji urządzeń i linii elektroenergetycznych oraz zapewnieniu odpowiedniej mocy przyłączeniowej dla obecnych i potencjalnych Inwestorów podejmujących działalność gospodarczą na terenie gminy.

Kolejny priorytet infrastrukturalny stanowią: uporządkowanie gospodarki ściekowej poprzez budowę przydomowych oczyszczalni ścieków, poprawa stanu technicznego dróg wymagających interwencji.

### Obszar strategiczny IV: **ŚRODOWISKO NATURALNE**

Korzystny stan środowiska zamierza się osiągnąć poprzez działania w sferze gospodarki ściekami, prowadzenie gospodarki rolnej i przestrzennej nie powodującej degradacji środowiska, rozbudowę infrastruktury technicznej chroniącej środowisko szeroką edukację ekologiczną oraz zwiększone wykorzystanie instalacji bazujących na odnawialnych źródłach energii.

Wszystkie działania infrastrukturalne na terenie gminy należy prowadzić w trosce o środowisko naturalne.

Tabela 38. Plan strategiczny dla Gminy Regnów

<b>SPOŁECZEŃSTWO</b>	<b>GOSPODARKA</b>	<b>INFRASTRUKTURA TECHNICZNA</b>	<b>ŚRODOWISKO NATURALNE</b>
↓	↓	↓	↓
<b><u>Cel strategiczny 1:</u></b> <i>Kreatywny i konkurencyjny kapitał ludzki</i>	<b><u>Cel strategiczny 2:</u></b> <i>Efektywna gospodarka lokalna – intensyfikacja rozwoju gospodarczego gminy</i>	<b><u>Cel strategiczny 3:</u></b> <i>Pełna i nowoczesna infrastruktura techniczna</i>	<b><u>Cel strategiczny 4:</u></b> <i>Środowisko naturalne wysokiej jakości</i>
↓	↓	↓	↓
<b><i>Cele operacyjne:</i></b>	<b><i>Cele operacyjne:</i></b>	<b><i>Cele operacyjne:</i></b>	<b><i>Cele operacyjne:</i></b>
1.1. Poprawa jakości i dostępności usług społecznych	2.1. Przyspieszenie rozwoju gospodarczego gminy w wyniku kreowania przyjaznego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości	3.1. Poprawa jakości życia mieszkańców gminy i stanu środowiska naturalnego oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy w wyniku modernizacji i rozbudowy infrastruktury technicznej	4.1. Czyste środowisko naturalne zapewnia wysoki komfort życia mieszkańców i turystów
1.2. Rozwój kapitału ludzkiego	2.2. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych i sadowniczych		
1.3. Integracja lokalnej społeczności	2.3. Stworzenie optymalnych warunków do rozwoju agroturystyki		

### 3.2. Plan działań Gminy Regnów

Plan działań "Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014- 2020" zaprezentowano w układzie tabelarycznym z podziałem na cele operacyjne, działania i zadania.

Większość działań przewidzianych jest na cały okres funkcjonowania "Strategii...", czyli na lata 2014-2020.

W planie działań zostały wpisane zadania należące nie tylko do kompetencji gminy oraz jej jednostek organizacyjnych i podległych, ale także innych podmiotów, w tym osób fizycznych, które przyczynią się do zrównoważonego rozwoju gminy. Poprzez wpisanie takich zadań do „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014- 2020” różnorodni beneficjenci mogą ubiegać się o zewnętrzne źródła finansowania.

#### Obszar strategiczny I: **SPOŁECZENSTWO**

#### **Cel strategiczny 1: *Kreatywny i konkurencyjny kapitał ludzki***

<b><i>Cel operacyjny 1.1. Poprawa jakości i dostępności usług społecznych</i></b>	
<i>Działania</i>	<i>Zadania</i>
Poprawa bezpieczeństwa	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Modernizacja budynku OSP w Regnowie,</li> <li>➤ Wyposażenie OSP w Regnowie</li> </ul>
Poprawa dostępności do edukacji przedszkolnej	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Utworzenie przedszkola</li> </ul>
Wzrost efektywności w rozwiązywaniu problemów społecznych	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Współpraca z gminami sąsiednimi w zakresie wsparcia opieki nad osobami starszymi i chorymi (formy instytucjonalne, opieka półstacjonarna)</li> </ul>
<b><i>Cel operacyjny 1.2. Rozwój kapitału ludzkiego</i></b>	
<i>Działania</i>	<i>Zadania</i>
Zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia dzieci i młodzieży	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Promocja innowacyjnych form kształcenia (np. e-edukacja)</li> </ul>
Budowanie i upowszechnianie społeczeństwa informacyjnego	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Zapewnienie powszechnego dostępu do szerokopasmowego Internetu</li> </ul>
Budowa infrastruktury sportowej	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Budowa boiska sportowego ze sztuczną nawierzchnią trawiastą</li> </ul>
<b><i>Cel operacyjny 1.3. Integracja lokalnej społeczności</i></b>	
<i>Działania</i>	<i>Zadania</i>
Zwiększenie poziomu zaufania społecznego	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Wspieranie inicjatyw oddolnych organizacji wydarzeń kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych,</li> <li>➤ Poprawa estetyki przestrzeni poprzez tworzenie miejsc służących rekreacji, wypoczynkowi, sprzyjających integracji mieszkańców (tworzenie centrów spotkań),</li> <li>➤ Organizacja okolicznościowych i cyklicznych imprez kulturalnych</li> </ul>

**Obszar strategiczny II: GOSPODARKA**

**Cel strategiczny 2: Efektywna gospodarka lokalna – intensyfikacja rozwoju gospodarczego gminy**

<b>Cel operacyjny 2.1. Przyspieszenie rozwoju gospodarczego gminy w wyniku kreowania przyjaznego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości</b>	
<i>Działania</i>	<i>Zadania</i>
Opracowanie i wdrożenie systemu promocji inwestycyjnej	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Ułatwienia administracyjno – organizacyjne dla przedsiębiorców,</li> <li>➤ Przyjazne dla inwestorów planowanie przestrzenne,</li> <li>➤ Identyfikacja oczekiwań lokalnych przedsiębiorców,</li> <li>➤ Wspieranie lokalnych inicjatyw gospodarczych,</li> <li>➤ Analiza systemu zachęt inwestycyjnych dla przedsiębiorców i inwestorów,</li> <li>➤ Stworzenie specjalnego działu „Oferta gospodarcza i inwestycyjna” na stronie internetowej gminy</li> </ul>
Przygotowanie i promocja oferty inwestycyjnej gminy	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Inicjowanie działań na rzecz wzrostu zainteresowania inwestorów zewnętrznymi terenami inwestycyjnymi,</li> <li>➤ Promocja atrakcyjnych terenów i obiektów (np. zabytkowych) dla rozwoju form aktywności gospodarczej</li> </ul>
<b>Cel operacyjny 2.2. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych i sadowniczych</b>	
<i>Działania</i>	<i>Zadania</i>
Modernizacja gospodarstw rolnych i sadowniczych	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Promocja lokalnej produkcji rolnej,</li> <li>➤ Promocja upraw nieżywnościowych na cele przemysłowe i energetyczne na gruntach najsłabszych,</li> <li>➤ Wsparcie organizacyjne procesu tworzenia grup producenckich oraz przemysłu rolno – spożywczego na terenie gminy,</li> <li>➤ Promocja stosowania nowych technik w produkcji rolniczej</li> </ul>
Rozwój gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Promowanie stosowania ekologicznych technik w produkcji rolnej i sadowniczej,</li> <li>➤ Wspieranie kampanii informacyjnych skierowanych do rolników na temat możliwości pozyskania środków finansowych na rozwój gospodarstw agroturystycznych i różnicowanie działalności rolniczej</li> </ul>
<b>Cel operacyjny 2.3. Stworzenie optymalnych warunków do rozwoju agroturystyki</b>	
<i>Działania</i>	<i>Zadania</i>
Rozwój i poprawa jakości infrastruktury rekreacyjnej (plenerowej) służącej rozwojowi aktywnych form wypoczynku	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Współpraca z gminami sąsiednimi w zakresie tworzenia nowych szlaków dla potrzeb turystyki pieszej, rowerowej i przyrodniczo – edukacyjnej,</li> <li>➤ Zagospodarowanie terenów wokół zbiorników wodnych pod kątem rekreacji (alejki, chodniki)</li> </ul>
Współpraca międzygminna w zakresie promocji walorów przyrodniczych i krajobrazowych dla rozwoju agroturystyki/turystyki	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Promocja walorów przyrodniczych gminy,</li> <li>➤ Zapewnienie dostępu do informacji na temat wydarzeń o charakterze kulturalnym, sportowym, itp.,</li> <li>➤ Nawiązanie współpracy z podmiotami branży turystycznej, sąsiednimi, wojewódzkimi punktami informacji turystycznej w celu efektywnej dystrybucji oferty,</li> <li>➤ Współpraca z Samorządowym Stowarzyszeniem Rozwoju Ziemi Rawskiej w zakresie promocji gminy</li> </ul>

**Obszar strategiczny III: INFRASTRUKTURA TECHNICZNA**

**Cel strategiczny 3: Pełna i nowoczesna infrastruktura techniczna**

**Cel operacyjny 3.1. Poprawa jakości życia mieszkańców gminy i stanu środowiska naturalnego oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy w wyniku modernizacji i rozbudowy infrastruktury technicznej**

<i>Działania</i>	<i>Zadania</i>
Wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez poprawę stanu technicznego dróg oraz rozbudowa infrastruktury drogowej	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Modernizacja i poprawa stanu technicznego tych dróg, które wymagają interwencji,</li> <li>➤ Budowa dróg osiedlowych oraz w „strefie przemysłowej” w miejscowości Regnów,</li> <li>➤ Podniesienie nośności dróg na terenie gminy</li> </ul>
Modernizacja i rozbudowa infrastruktury około drogowej	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Budowa chodników przy ciągach komunikacyjnych,</li> <li>➤ Modernizacja oświetlenia ulicznego w celu zmniejszenia energochłonności lamp oświetleniowych</li> </ul>
Rozwój i modernizacja infrastruktury wodno – kanalizacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Rozbudowa sieci wodociągowej,</li> <li>➤ Modernizacja sieci wodociągowej (wymiana najstarszych odcinków sieci na nowe),</li> <li>➤ Kontynuacja budowy przydomowych oczyszczalni ścieków</li> </ul>
Rozwój i modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Modernizacja linii elektroenergetycznych na terenie gminy i zwiększenie przepustowości sieci,</li> <li>➤ Doprowadzenie energii elektrycznej do terenów przewidzianych do zainwestowania</li> </ul>

Obszar strategiczny IV: **ŚRODOWISKO NATURALNE**

**Cel strategiczny 4. Środowisko naturalne wysokiej jakości**

**Cel operacyjny 4.1. Czyste środowisko naturalne zapewnia wysoki komfort życia mieszkańców i turystów**

<i>Działania</i>	<i>Zadania</i>
Promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Budowa świadomości ekologicznej mieszkańców, w szczególności poprzez edukację w placówkach oświatowych,</li> <li>➤ Promocja ochrony środowiska i zdrowego trybu życia,</li> <li>➤ Organizacja akcji sprzątanania świata,</li> <li>➤ Promocja i wspieranie ekologicznych przedsięwzięć inwestycyjnych</li> </ul>
Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Promocja innowacyjnych technologii grzewczych jako naturalnego źródła energii cieplnej i jej pozytywnego wpływu na środowisko naturalne,</li> <li>➤ Wspieranie przedsięwzięć budowy odnawialnych źródeł energii na terenie gminy</li> </ul>
Ochrona dziedzictwa przyrodniczego	<ul style="list-style-type: none"> <li>➤ Uporządkowanie systemu gospodarowania wodami (budowa zbiorników retencyjnych oraz ich wykorzystanie w celu podniesienia walorów turystyczno- rekreacyjnych gminy),</li> <li>➤ Regulacja stosunków wodnych (melioracje gruntów, regulacja rzeki Rylki, udrażnianie rowów przydrożnych, oczyszczanie zbiorników wodnych),</li> <li>➤ Wspieranie działań mających na celu ochronę środowiska przyrodniczego i krajobrazu,</li> <li>➤ Prowadzenie i monitorowanie racjonalnej gospodarki odpadami,</li> <li>➤ Likwidacja dzikich wysypisk śmieci,</li> <li>➤ Usuwanie wyrobów zawierających azbest,</li> <li>➤ Wsparcie rolnictwa ekologicznego oraz wdrażania programów rolno- środowiskowych</li> </ul>

### 3.2.1. Harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych

Zadania inwestycyjne przewidziane do realizacji w najbliższym czasie na terenie Gminy Regnów zestawiono w poniżej zamieszczonej tabeli. Dla części zadań inwestycyjnych podano przybliżone szacunkowe koszty realizacji w oparciu o aktualnie obowiązujące ceny. Koszty pozostałych zadań inwestycyjnych zostaną oszacowane przed przystąpieniem do ich realizacji.

Realizacja większości zadań inwestycyjnych uzależniona będzie od możliwości pozyskania funduszy zewnętrznych.

Tabela 39. Harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych na terenie Gminy Regnów

Nazwa zadania	Lata realizacji	Przewidywany koszt realizacji [zł]	Źródła finansowania
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Regnów (os. mieszkaniowe)	2016	200 000	Środki własne, środki UE i inne środki zewnętrzne WFOŚiGW
Rozbudowa sieci wodociągowej w miejscowości Regnów (os. przemysłowe)	2016	250 000	Środki własne, środki UE i inne środki zewnętrzne WFOŚiGW
Przebudowa sieci wodociągowej w miejscowości Regnów (wymiana rur z azbestu)	2017	200 000	Środki własne, środki UE i inne środki zewnętrzne WFOŚiGW
Modernizacja stacji uzdatniania wody w miejscowości Regnów	2017	100 000	Środki własne, środki UE i inne środki zewnętrzne WFOŚiGW
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy	2017	90 000	Środki własne, środki UE i inne środki zewnętrzne WFOŚiGW
Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie gminy	2019	300 000	Środki własne, środki UE i inne środki zewnętrzne WFOŚiGW
Utworzenie parku przy zbiorniku wodnym w Regnowie	2015	200 000	Środki własne, środki UE i inne środki zewnętrzne WFOŚiGW
Przebudowa zbiornika małej retencji w miejscowości Regnów	2014 - 2015	300 000	Środki własne, środki UE i inne środki zewnętrzne WFOŚiGW
Budowa zbiornika małej retencji w miejscowości Podskarbice Szlacheckie	2016	800 000	Środki własne, środki UE i inne środki zewnętrzne WFOŚiGW
Remonty dróg, w tym:	Zadanie ciągłe	Koszty realizacji określone zostaną dla konkretnego zadania przed przystąpieniem do realizacji	Środki własne, środki UE i inne środki zewnętrzne WFOŚiGW
Przebudowa/modernizacja drogi gminnej Annosław – Sławków (1,1km)	2014-2015	704 000	Środki własne
Przebudowa/modernizacja drogi gminnej Annosław – Zofianów (1,2km)	2014-2015	360 000	Środki własne

*Strategia Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020*

Przebudowa/modernizacja drogi gminnej Regnów tereny przemysłowe (1,3km)	2015	1 040 000	Środki własne
Budowa/przebudowa drogi gminnej przy zbiorniku wodnym w Regnowie (2,3km)	2016	2 281 600	Środki własne
Przebudowa/modernizacja drogi gminnej w miejscowości Ryłsk Mały (1,6km)	2017	1 610 000	Środki własne
Przebudowa/modernizacja drogi gminnej Regnów – Annosław (3,1km)	2017	930 000	Środki własne
Przebudowa/modernizacja drogi gminnej Kazimierzów – Annosław (0,9km)	2018	576 000	Środki własne
Przebudowa/modernizacja drogi gminnej Podskarbice Szlacheckie – Kazimierzów (1,7km)	2020	1 088 000	Środki własne
Modernizacja budynku OSP w Regnowie	2019	Koszt zadania zostanie oszacowany przed przystąpieniem do realizacji	Środki własne, środki UE i inne środki zewnętrzne
Budowa boiska sportowego ze sztuczną nawierzchnią w miejscowości Regnów	2020	Koszt zadania zostanie oszacowany przed przystąpieniem do realizacji	Środki własne, środki UE i inne środki zewnętrzne
Budowa przedszkola	2017	Koszt zadania zostanie oszacowany przed przystąpieniem do realizacji	Środki własne, środki UE i inne środki zewnętrzne
Budowa świetlicy środowiskowej w Ryłsku	2018	Koszt zadania zostanie oszacowany przed przystąpieniem do realizacji	Środki własne, środki UE i inne środki zewnętrzne

**3.2.2. Powiązanie „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020” z dokumentami wyższych szczebli**

Wizja i misja gminy oraz plan ich realizacji wyrażony w sformułowanych celach strategicznych i operacyjnych wymaga zgodności z dokumentami wyższego szczebla o charakterze strategicznym. Polityka rozwoju gminy musi więc uwzględniać i wpisywać się w koncepcję rozwoju określoną w obowiązujących dokumentach nadrzędnych.

**1) Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015**

W Strategii Rozwoju Kraju wyróżniono główne priorytety, które są spójne z przygotowywaną strategią gminy.



Priorytety krajowe to:

- Wzrost konkurencyjności i innowacyjności gospodarki,
- Poprawa stanu infrastruktury technicznej i społecznej,
- Wzrost zatrudnienia i podniesienie jego jakości,
- Budowa zintegrowanej wspólnoty społecznej i jej bezpieczeństwa,
- Rozwój obszarów wiejskich,
- Rozwój regionalny i podniesienie spójności terytorialnej.

## **2) Strategia Rozwoju Kraju 2020- Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo**

W Strategii Rozwoju Kraju 2020 wyróżniono następujące cele strategiczne:

- Przejście od administrowania do zarządzania rozwojem,
- Zapewnienie środków na działania rozwojowe,
- Wzmocnienie warunków sprzyjających realizacji indywidualnych potrzeb i aktywności obywatela,
- Wzmocnienie stabilności makroekonomicznej,
- Wzrost wydajności gospodarki,
- Zwiększenie innowacyjności gospodarki,
- Rozwój kapitału ludzkiego,
- Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych,
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,
- Zwiększenie efektywności transportu,
- Integracja społeczna,
- Zapewnienie dostępu i określonych standardów usług publicznych,
- Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych.

## **3) Ocena zgodności celów strategicznych wyznaczonych w „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020” ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020**

W „Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego do roku 2020” założono, że regionalna polityka rozwoju realizowana będzie w dwóch płaszczyznach:

- horyzontalnej, odnoszącej się do obszaru województwa,
- terytorialno – funkcjonalnej, odnoszącej się do obszarów miejskich, wiejskich oraz obszarów funkcjonalnych

## **I. PŁASZCZYZNA HORYZONTALNA**

### **Filar 1. Spójność gospodarcza**

*Cel strategiczny: Region wykorzystujący potencjał endogeniczny do rozwoju inteligentnej gospodarki, oparty na kreatywności i przedsiębiorczości mieszkańców*

Cel operacyjny 1: Zaawansowana gospodarka wiedzy i innowacji

Cel operacyjny 2: Nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy,

Cel operacyjny 3: Zintegrowane środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki

### **Filar 2. Spójność społeczna**

*Cel strategiczny: Aktywne społeczeństwo obywatelskie, z dobrym dostępem do usług publicznych, sprzyjające włączeniu społecznemu grup wykluczonych*

Cel operacyjny 4: Wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie

Cel operacyjny 5: Wysoki standard i dostęp do usług publicznych

Cel operacyjny 6: Reintegracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym

### **Filar 3. Spójność przestrzenna**

*Cel strategiczny: Zrównoważony rozwój przestrzenny regionu z silnie powiązaniem systemem osadniczym, z nowoczesną infrastrukturą i racjonalnie wykorzystywanymi zasobami środowiska przyrodniczego*

Cel operacyjny 7: Wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej

Cel Operacyjny 8: Wysoka jakość środowiska przyrodniczego,

Cel operacyjny 9: Zrównoważony system osadniczy

## **II. PŁASZCZYZNA TERYTORIALNO - FUNKCJONALNA**

### **1. Obszary miejskie i wiejskie**

#### **1.1. Obszary miejskie**

*Cel strategiczny: Obszary miejskie zapewniające mieszkańcom wysoki poziom życia, wykorzystujące przewagi konkurencyjne do dynamicznego wzrostu gospodarczego oraz adaptujące się do zmian demograficznych i klimatycznych*

#### **1.2. Obszary wiejskie**

*Cel strategiczny: Atrakcyjne osadniczo obszary wiejskie, wykorzystujące potencjały wewnętrzne dla rozwoju wielofunkcyjnego*

## **2. Obszary funkcjonalne**

### **2.1. Łódzki obszar metropolitalny**

*Cel strategiczny: Spójny, dynamiczny i konkurencyjny obszar rozwoju funkcji metropolitalnych, współtworzący krajowy system metropolii oraz wpisujący się w proces rozwoju bipolarnego układu metropolitalnego Łódź – Warszawa*

### **2.2. Zagłębie górniczo – energetyczne Bełchatów – Szczerców - Złoczew**

*Cel strategiczny: Obszar rozwoju nowoczesnej gospodarki energetycznej tworzącej i wykorzystującej innowacyjne i przyjazne środowisku technologie*

### **2.3. Zagłębie ceramiczno – budowlane Opoczno – Tomaszów Mazowiecki**

*Cel strategiczny: Obszar nowoczesnego przemysłu materiałów budowlanych, opartego na zasobach surowcowych i wykorzystującego innowacyjne technologie oraz kreatywne rozwiązania w zakresie projektowania i wzornictwa*

### **2.4. Obszar rozwoju intensywnego rolnictwa**

*Cel strategiczny: Obszar rozwoju konkurencyjnego, produktywnego rolnictwa oraz nowoczesnego przetwórstwa rolno spożywczego, opartego na tradycjach przedsiębiorczych oraz strukturach sieciowych powiązanych z sektorem naukowo – badawczym*

### **2.5. Obszary turystyczne dolin rzecznych**

*Cel strategiczny: Obszary rozwoju turystyki uzdrowiskowej, konferencyjnej, sportowej i aktywnej o znaczeniu ponadlokalnym, wykorzystujące endogeniczne potencjały środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego*

## **4) Strategia Rozwoju Powiatu Rawskiego**

Do 2013 r. obowiązującym dokumentem planistycznym o charakterze strategicznym był „Plan Rozwoju Lokalnego Powiatu Rawskiego Strategia Rozwoju na lata 2007 – 2013”. Z uwagi na dezaktualizację tego dokumentu zachodzi konieczność opracowania nowej strategii rozwoju.

Polityka rozwoju powiatu, podobnie jak polityka rozwoju gminy musi być zgodna z kierunkiem rozwoju nakreślonym w dokumentach nadrzędnych o charakterze strategicznym. Zakłada się zatem, iż określone w „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020” cele strategiczne i wyznaczone w ich ramach cele operacyjne będą zgodne z kierunkiem rozwoju powiatu rawskiego, który będzie wpisował się w koncepcję rozwoju określoną dla województwa łódzkiego i dla kraju.

Przyjęte w „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020” cele strategiczne i wynikające z nich zadania są zgodne z założeniami polityki regionalnej województwa oraz priorytetami Strategii Rozwoju Kraju na lata 2007- 2015 i Strategii Rozwoju Kraju 2020- Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo. Oznacza to, iż przyjmując niniejszą strategię, Gmina Regnów może liczyć na wsparcie finansowe zarówno w ramach programów krajowych, jak również poszczególnych programów finansowanych z funduszy Unii Europejskiej.

#### **4. Uwarunkowania realizacji „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020”**

##### **4.1. Wdrażanie „Strategii ...”**

„Strategia Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020” jest podstawowym planem działania, który wyznacza kluczowe kierunki przedsięwzięć samorządu lokalnego i wskazuje sposoby ich osiągnięcia.

Dla realizacji dokumentu niezbędny jest mechanizm rozdzielania zadań, ich oceny, monitoringu, korekty i aktualizacji. Zarządzanie "Strategią ..." powierza się Wójtowi Gminy Regnów, przy wsparciu ze strony Rady Gminy.

Poziom społeczny dotyczy upowszechniania zapisów "Strategii ..." wśród społeczności lokalnej oraz pozyskiwania partnerów (lokalnych i zewnętrznych) dla realizacji zadań w niej zawartych. Głównym adresatem zapisów niniejszego dokumentu są mieszkańcy gminy, a w szczególności:

- Rada Gminy,
- pracownicy Urzędu Gminy i gminnych jednostek organizacyjnych, placówek oświatowych,
- instytucje powiatowe (zarząd powiatu, Powiatowy Urząd Pracy, itp.)
- przedsiębiorcy, rolnicy, przedstawiciele sektora gospodarczego, instytucje otoczenia biznesu, instytucje szkoleniowe, sektor finansowy (banki, instytucje pożyczkowe i kredytowe),
- organizacje pozarządowe z terenu gminy i działające dla rozwoju gminy (np. LGD), rządowe, samorządowe o ponadlokalnym zasięgu (regionalnym i krajowym).

W celu aktualizacji realizowanych zadań i monitorowania dokumentu Wójt Gminy Regnów będzie przygotowywał raz na dwa lata sprawozdanie z realizacji "Strategii ...". Przygotowanie sprawozdania poprzedzone będzie stałym zbieraniem wniosków i propozycji mieszkańców gminy. Sprawozdanie powinno zawierać:

- opis realizacji poszczególnych celów operacyjnych,
- ocenę realizacji poszczególnych działań w zakresie terminowości wdrażania zadań oraz ich zgodności z przyjętymi celami strategicznymi,
- w przypadku odstępstw od przyjętych działań, propozycje działań korygujących, przyjęte zadania lub propozycje zmian w zapisach "Strategii ...".

Wójt Gminy Regnów przygotowując sprawozdanie i ewentualne propozycje aktualizacji "Strategii ..." może powołać zespół zadaniowy składający się między innymi z przedstawicieli radnych, pracowników Urzędu Gminy, sołectw oraz organizacji pozarządowych i przedstawicieli innych środowisk.

„Strategia Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020” zostanie przyjęta w formie uchwały Rady Gminy. Proponowane zmiany w "Strategii ..." będą również podlegały uchwaleniu przez Radę Gminy.

#### **4.2. Komunikacja społeczna**

Informowanie społeczności lokalnej o zadaniach stojących przed gminą, postępach w ich realizacji stanowi podstawowy obowiązek władz gminy, a także jest ważnym elementem budowania zaufania pomiędzy samorządem a mieszkańcami. Ważne jest, aby przekazywana społeczeństwu informacja była rzeczowa i wyczerpująca.

W systemie komunikowania się z mieszkańcami rolę inicjującą przyjmuje Wójt Gminy Regnów, za sprawą odpowiednich wydziałów Urzędu Gminy w Regnowie.

W komunikacji społecznej dotyczącej zapisów "Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020" można zastosować środki:

- komunikacja bezpośrednia, tj.: spotkania mieszkańców z Wójtem Gminy lub jego przedstawicielami: radnymi gminy, pracownikami Urzędu Gminy, spotkania w sołectwach, itp.
- komunikacja pośrednia: informacja zawarta w lokalnej prasie, informacje na stronie oficjalnej Urzędu Gminy w Regnowie oraz informacje przekazywane na stronach internetowych jednostek organizacyjnych gminy lub stronach internetowych niezależnych portali regionalnych, przekazywanie do informacji społecznej zarządzeń i decyzji Wójta i Rady Gminy.

Sprawność oraz efektywność działania systemu komunikacji społecznej zależy od zaangażowania, umiejętności, sposobu pozyskiwania, analizowania i oceny informacji, od mieszkańców oraz od umiejętności doboru form i środków przekazywania informacji.

#### **4.3. Finansowanie zadań „Strategii ...”**

Przy planowaniu zamierzeń inwestycyjnych ujętych w „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020” uwzględniono potencjalne zewnętrzne źródła dofinansowania. Przy określaniu poszczególnych celów, należy uwzględniać założenia nowego okresu programowania funduszy Unii Europejskiej w województwie łódzkim.

W niniejszym dokumencie uwzględnia się zatem nową perspektywę finansową Unii Europejskiej na lata 2014-2020. W dużej mierze od pozyskania funduszy pomocowych z budżetu Unii Europejskiej zależna jest realizacja większości zadań ujętych w „Strategii ...”.

Środki unijne będzie można pozyskiwać w ramach Programów strategicznych do roku 2020, wśród których szczególne miejsce będzie zajmował Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Głównymi źródłami finansowania zadań ujętych w „Strategii ...” będą:

- środki własne – z budżetu Gminy Regnów,
- środki budżetu państwa,
- fundusze celowe,
- środki pochodzące z instrumentów finansowych Unii Europejskiej, szczególnie fundusze europejskie.

Realizacja zamierzeń inwestycyjnych przewidzianych w niniejszym dokumencie będzie możliwa pod warunkiem pozyskania dodatkowych źródeł finansowania w postaci środków zewnętrznych. Dlatego też rekomenduje się aplikowanie o środki z budżetu Unii Europejskiej (lub pochodzące z innych alternatywnych źródeł/programów), dzięki którym zadania zaplanowane w „Strategii ...” będą mogły zostać zrealizowane.

Realizacja zapisów „Strategii ...” przypada na lata 2014 -2020, tj. na czas obowiązywania nowej perspektywy finansowej Unii Europejskiej. Środki z budżetu Unii Europejskiej będą mogły być pozyskiwane w ramach programów strategicznych do 2020 r., wśród których szczególne znaczenie będzie miał Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Łódzkiego.

Do wspólnotowych środków i instrumentów publicznych, które wspierają realizację zadań samorządów należą:

- Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, który wspiera realizację działań zmierzających do zmniejszania różnic w rozwoju gospodarczym pomiędzy regionami Unii Europejskiej,
- Europejski Fundusz Społeczny, który współfinansuje działania związane z polityką zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich,
- Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich, który jest instrumentem finansowym Unii Europejskiej, nie należący do kategorii funduszy strukturalnych, jednakże wspierający wszechstronny rozwój obszarów wiejskich,
- Fundusz Spójności, który stanowi instrument polityki spójności gospodarczej i społecznej, współfinansujący projekty w dziedzinie środowiska naturalnego.

Głównym źródłem finansowania części działań zaplanowanych w strategii będą środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej przy współudziale środków z budżetu Gminy Regnów, które przy współfinansowaniu inwestycji ze środków unijnych będą stanowić tzw. wkład własny. Gmina aplikowała o środki zewnętrzne we wcześniejszym okresie, w przyszłości również będzie ubiegać się o dofinansowanie realizowanych przedsięwzięć z tych źródeł. Większość zadań ze względu na znaczne koszty, może być realizowana tylko przy wsparciu środków zewnętrznych.

Osiąganiu zakładanych w „Strategii ...” celów będą sprzyjały także następujące instrumenty finansowe:

- Krajowe fundusze celowe- Ekofundusz, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- Fundusze Ministerstwa Sportu,
- Fundusze Ministerstwa Edukacji i Nauki,
- Fundusze Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz inne źródła finansujące projekty w obszarze kultury,
- Fundusze Ministerstwa Spraw Wewnętrznych,
- Fundusze Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji.

Konsekwentna realizacja założeń „Strategii ...”, umiejętne wykorzystanie lokalnych zasobów oraz wychwytywanie wszystkich pojawiających się w otoczeniu szans na pozyskanie środków finansowych na realizację zaplanowanych zadań z pewnością przyspieszy zarówno społeczny jak i gospodarczy rozwój Gminy Regnów.

#### **4.4. Monitorowanie i ewaluacja „Strategii ...”**

Istotnym wymogiem, stawianym dokumentom strategicznym jest wewnętrzny system monitorowania oraz ewaluacji postępów we wdrażaniu oraz osiąganiu założonych celów, a w konsekwencji osiągnięcie stanu zakładanego w misji.

Celem prowadzenia monitoringu jest zapewnienie maksymalnej efektywności realizacji "Strategii..." poprzez nadzór nad instytucjami odpowiedzialnymi za zarządzanie i wdrażanie poszczególnych celów i zadań.

Gwarancją prawidłowego wdrażania i monitorowania jest ścisła współpraca instytucji sektora publicznego, prywatnego, pozarządowego oraz mieszkańców Gminy Regnów.

Niniejsza „Strategia ...” opracowana została z szerokim udziałem społeczeństwa. Jest dokumentem otwartym z uwagi na to, że w trakcie realizacji może podlegać okresowej ocenie, z której wyciągnięte wnioski będą w nim uwzględniane.

Aby „Strategia ...” przynosiła pożądane efekty, musi być systematycznie monitorowana. Prowadzenie systematycznego monitoringu wdrażania „Strategii ...” pozwala na identyfikację ewentualnych nieprawidłowości mogących wystąpić przy realizacji założonych celów.

Dzięki systematycznie prowadzonej kontroli będzie możliwe również określenie stopnia wdrożenia „Strategii ...”, tj. stopnia w jakim zrealizowane zostały zaplanowane zadania.

Dla „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014- 2020” przyjmuje się następujące typy ocen:

- *ex-ante* (ocena przed realizacją)- powinna się odnosić do: spójności pomiędzy celami ogólnymi, szczegółowymi i konkretnymi działaniami zawartymi w „Strategii ...” - taka ocena przedstawiona jest w I części niniejszego dokumentu
- *mid-term* (ocena w połowie okresu realizacji)- powinna badać stopień osiągniętej skuteczności na podstawie zebranych w trakcie monitoringu wskaźników,
- *ex-post* (ocena na zakończenie)- pozwala, na podstawie końcowych danych, na porównanie oczekiwanych celów z celami faktycznie osiągniętymi.

Monitoring pozwoli na uzyskanie konkretnych mierników osiągnięcia założonych w „Strategii ...” celów. Wybór właściwych mierzalnych wskaźników spowoduje efektywne monitorowanie procesów wdrażania „Strategii ...”.

Bezpośredni nadzór nad realizacją „Strategii ...” należy do władz samorządowych gminy, a w szczególności do Wójta Gminy Regnów, który kierując bieżącą działalnością gminy ma największy wpływ najpierw na opracowanie „Strategii ...”, następnie na jej wdrożenie, a na końcu ocenę jej realizacji. Do głównych zadań władz samorządowych będzie należał m.in. bezpośredni nadzór nad implementacją poszczególnych celów i zadań ujętych w „Strategii ...”.

#### 4.5. Wskaźniki realizacji zadań „Strategii ...”

Wskaźniki realizacji zadań ujętych w „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020” przedstawiono w podziale na cele strategiczne i operacyjne oraz na poszczególne segmenty działań.

**Tabela 40. Wskaźniki realizacji zadań zapisanych w „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020”**

<b>Cel strategiczny: Kreatywny i konkurencyjny kapitał ludzki</b>	
<b>Cel operacyjny 1.1. Poprawa jakości i dostępności usług społecznych</b>	
<b>Działanie</b>	<b>Wskaźnik realizacji</b>
Poprawa bezpieczeństwa	* Liczba i rodzaj sprzętu zakupionego na potrzeby OSP
Poprawa dostępności do edukacji przedszkolnej	* Liczba utworzonych przedszkoli * Liczba dzieci w przedszkolach
Wzrost efektywności w rozwiązywaniu problemów społecznych	* Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej, * Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy
<b>Cel operacyjny 1.2. Rozwój kapitału ludzkiego</b>	
Zapewnienie wysokiego poziomu kształcenia dzieci i młodzieży	* Liczba godzin zajęć dodatkowych zorganizowanych w szkołach
Budowanie i upowszechnianie społeczeństwa informacyjnego	* Liczba osób korzystających ze zbiorów biblioteki publicznej, * Liczba osób mających dostęp do Internetu
Modernizacja obiektów użyteczności publicznej i budowa infrastruktury sportowej	* Liczba zmodernizowanych obiektów
<b>Cel operacyjny 1.3. Integracja lokalnej społeczności</b>	
Zwiększenie poziomu zaufania społecznego	* Liczba utworzonych kół zainteresowań/klubów, * Liczba zorganizowanych wydarzeń sportowych/kulturalnych

<b>Cel strategiczny: Efektywna gospodarka lokalna – intensyfikacja rozwoju gospodarczego gminy</b>	
<b>Cel operacyjny 2.1. Przyspieszenie rozwoju gospodarczego gminy w wyniku kreowania przyjaznego klimatu dla rozwoju przedsiębiorczości</b>	
Opracowanie i wdrożenie systemu promocji inwestycyjnej	* Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON, * Liczba nowoutworzonych miejsc pracy poza rolnictwem
Przygotowanie i promocja oferty inwestycyjnej gminy	* Powierzchnia terenów przeznaczonych pod inwestycje
<b>Cel operacyjny 2.2. Wzrost konkurencyjności gospodarstw rolnych i sadowniczych</b>	
Modernizacja gospodarstw rolnych i sadowniczych	* Liczba gospodarstw specjalistycznych
Rozwój gospodarstw ekologicznych i agroturystycznych	* Liczba gospodarstw agroturystycznych i produkujących zdrową żywność, * Powierzchnia gruntów wykorzystywana pod uprawy ekologiczne
<b>Cel operacyjny 2.3. Stworzenie optymalnych warunków do rozwoju agroturystyki</b>	
Rozwój i poprawa jakości infrastruktury rekreacyjnej (plenerowej) służącej rozwojowi aktywnych form wypoczynku	* Liczba km wybudowanych ścieżek rowerowych
Współpraca międzygminna w zakresie promocji walorów przyrodniczych i krajobrazowych dla rozwoju turystyki	* Liczba nowopowstałych obiektów prowadzących obsługę ruchu turystycznego (w tym gospodarstwa agroturystyczne), * Liczba wytyczonych szlaków turystycznych, edukacyjnych, tras spacerowych, * Powierzchnia terenów przeznaczonych na rozwój funkcji turystycznej



<b>Cel strategiczny: Pełna i nowoczesna infrastruktura techniczna</b>	
<b>Cel operacyjny 3.1. Poprawa jakości życia mieszkańców gminy i stanu środowiska naturalnego oraz wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy w wyniku modernizacji i rozbudowy infrastruktury technicznej</b>	
Wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego poprzez poprawę stanu technicznego dróg oraz rozbudowa infrastruktury drogowej	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Liczba wypadków drogowych,</li> <li>* Liczba km wyremontowanych dróg</li> </ul>
Modernizacja i rozbudowa infrastruktury okołodrogowej	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Liczba km zmodernizowanych i nowo wybudowanych chodników,</li> <li>* Liczba wymienionych punktów oświetlenia ulicznego</li> </ul>
Rozwój i modernizacja infrastruktury wodno - kanalizacyjnej	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w % ludności ogółem,</li> <li>* Liczba km nowo wybudowanej lub zmodernizowanej sieci wodociągowej,</li> <li>* Liczba nowo wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków,</li> <li>* Liczba mieszkańców korzystających ze wsparcia gminy w sytuacji budowy przydomowych oczyszczalni ścieków</li> </ul>
Rozwój i modernizacja infrastruktury elektroenergetycznej	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Liczba km zmodernizowanych linii elektroenergetycznych,</li> <li>* Liczba i długość przerw w dostawach energii elektrycznej</li> </ul>
<b>Cel strategiczny: Środowisko naturalne wysokiej jakości</b>	
<b>Cel operacyjny 4.1. Czyste środowisko naturalne zapewnia wysoki komfort życia mieszkańców i turystów</b>	
Promowanie postaw proekologicznych wśród mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Liczba osób, które brały udział w spotkaniach (warsztatach) mających na celu zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa,</li> <li>* Liczba przeprowadzonych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym- szkolenia, warsztaty</li> </ul>
Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Liczba instalacji pracujących w oparciu o odnawialne źródła energii</li> </ul>
Ochrona dziedzictwa przyrodniczego	<ul style="list-style-type: none"> <li>* Ilość odpadów zbieranych w sposób selektywny,</li> <li>* Liczba zlikwidowanych dzikich wysypisk śmieci,</li> <li>* Powierzchnia (m<sup>2</sup>) zdemontowanych pokryć dachowych zawierające azbest,</li> <li>* Masa (Mg) zebranych wyrobów zawierających azbest</li> </ul>

## Bibliografia

1. Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020,
2. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego do roku 2020,
3. Strategia Rozwoju Kraju na lata 2007-2015- Warszawa, listopad 2006 r.,
4. Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo. Konkurencyjna gospodarka. Sprawne państwo- Warszawa, wrzesień 2012 r.,
5. Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Kraina Rawki” - Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2009 – 2015 dla obszaru gmin: Biała Rawska, Cielądz, Kowiesy, Rawa Mazowiecka, Regnów, Sadkowice, Kurzeszyn, 2011

## Spis tabel

Tabela 1: Sołectwa w Gminie Regnów .....	7
Tabela 2. Dochody i wydatki budżetu Gminy Regnów w latach 2009-2013 [w zł] .....	9
Tabela 3. Dochody budżetu Gminy Regnów w latach 2009-2013 według działów [w zł] .....	10
Tabela 4. Wydatki budżetu Gminy Regnów w latach 2009-2013 według działów [w zł] .....	10
Tabela 5. Dochody i wydatki budżetu Gminy Regnów na 1 mieszkańca w latach 2009-2013.....	11
Tabela 6. Ważniejsze inwestycje przeprowadzone w ostatnich latach w Gminie Regnów .....	11
Tabela 7. Liczba ludności w Gminie Regnów na przestrzeni lat 2009 – 2013 .....	12
Tabela 8. Liczba ludności w poszczególnych miejscowościach Gminy Regnów .....	13
Tabela 9. Zmiany wskaźników obciążenia demograficznego w Gminie Regnów na przestrzeni lat 2009 - 2013.....	14
Tabela 10. Saldo migracji wewnętrznych w Gminie Regnów w latach 2009 - 2013.....	15
Tabela 11. Porównanie wybranych wskaźników demograficznych Gminy Regnów do wskaźników demograficznych powiatu rawskiego i województwa łódzkiego w 2013 r. ....	15
Tabela 12. Prognoza demograficzna dla powiatu rawskiego i Gminy Regnów do 2035 r. ....	16
Tabela 13. Pracujący według innego podziału niż PKD w Gminie Regnów w latach 2009-2012 .....	18
Tabela 14. Zmiany stopy bezrobocia w Gminie Regnów w latach 2009- 2013.....	19
Tabela 15. Zmiany wielkości zasobów mieszkaniowych Gminy Regnów na przestrzeni lat 2009- 2012 .....	20
Tabela 16. Zmiany standardów zamieszkania na terenie Gminy Regnów w latach 2009- 2012 .....	20
Tabela 17. Budownictwo mieszkaniowe w Gminie Regnów na przestrzeni lat 2009 - 2013 .....	21
Tabela 18. Budynki mieszkalne w Gminie Regnów według okresu budowy .....	21
Tabela 19. Informacje o Zespole Szkół w Gminie Regnów – rok szkolny 2013/2014 .....	22
Tabela 20. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej według powodów trudnej sytuacji życiowej w latach 2009-2013 .....	24
Tabela 21. Środki finansowe na opiekę społeczną wg źródeł pochodzenia w Regnowie w latach 2009- 2013 [w zł].....	24
Tabela 22. Księgozbiór biblioteczny w Gminie Regnów .....	25
Tabela 23. Wykaz zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków województwa łódzkiego z terenu Gminy Regnów .....	26
Tabela 24. Aktywność mieszkańców Gminy Regnów w wyborach i referendach w wybranych latach .....	28
Tabela 25. Stan sieci wodociągowej w Gminie Regnów na przestrzeni lat 2009 - 2013.....	29
Tabela 26. Gospodarowanie wodą pitną na obszarze Gminy Regnów .....	29
Tabela 27. Ilość odpadów zebranych z terenu Gminy Regnów w latach 2009-2013.....	30
Tabela 28. Kotłownie w budynkach użyteczności publicznej w Gminie Regnów.....	31
Tabela 29. Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Regnów w latach 2009-2013 .....	32
Tabela 30. Sektor prywatny w Gminie Regnów w latach 2009-2013.....	32
Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej w Gminie Regnów według PKD 2007 w 2013 r. ....	33
Tabela 32. Powierzchnia użytków rolnych w Gminie Regnów .....	34
Tabela 33. Struktura gospodarstw rolnych w Gminie Regnów .....	34

---

Tabela 34. Powierzchnia lasów (w ha) w Gminie Regnów pod względem własności w latach 2011-2013 .....	35
Tabela 35. Pomniki przyrody na terenie Gminy Regnów .....	39
Tabela 36. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego obowiązujące na terenie Gminy Regnów.....	39
Tabela 37. Powierzchnia sołectw w Gminie Regnów .....	41
Tabela 38. Plan strategiczny dla Gminy Regnów .....	50
Tabela 39. Harmonogram realizacji zadań inwestycyjnych na terenie Gminy Regnów .....	55
Tabela 40. Wskaźniki realizacji zadań zapisanych w „Strategii Rozwoju Gminy Regnów na lata 2014-2020” .....	64

### Spis wykresów

Wykres 1. Dochody i wydatki budżetu Gminy Regnów na przestrzeni lat 2009- 2013 [w zł] .....	9
Wykres 2. Dochody i wydatki budżetu Gminy Regnów na 1 mieszkańca w latach 2009-2013 [w zł].	11
Wykres 3. Ludność Gminy Regnów według ekonomicznych grup wieku w latach 2009 -2013.....	13
Wykres 4. Wskaźniki przyrostu naturalnego (na 1000 ludności) w Gminie Regnów w latach 2009-2013 .....	14
Wykres 5. Wskaźniki salda migracji w Gminie Regnów na przestrzeni lat 2009- 2013 .....	15
Wykres 6. Gospodarstwa domowe w Gminie Regnów według głównych źródeł utrzymania .....	16
Wykres 7. Liczba osób bezrobotnych ujętych w ewidencji osób bezrobotnych w Gminie Regnów w latach 2009- 2013 .....	18
Wykres 8. Mieszkania w Gminie Regnów według wyposażenia w instalacje techniczno – sanitarne w 2012r.....	20
Wykres 9. Liczba uczniów w Zespole Szkół w Regnowie na przestrzeni ośmiu lat szkolnych .....	22
Wykres 10. Liczba rodzin otrzymujących wsparcie w latach 2009 - 2013 .....	23